



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.411.007.01.2016
I/16/005

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

(tekst jednolity)

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	I/16/005 – Realizacja przez gminy z województwa małopolskiego zadań w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014–2020 ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Barbara Guga, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/59/2016 z 22 czerwca 2016 r. 2. Mariusz Gorczyca, doradca ekonomiczny, legitymacja nr 16882 ² . (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Limanowa, 34-600 Limanowa, ul. Jana Pawła II 9 (Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Władysław Bieda, Burmistrz Miasta Limanowa (Burmistrz) (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna³

W latach 2014–2016 Miasto Limanowa (Gmina) aktywnie działało na rzecz społeczności romskiej zamieszkalej na jej terenie. W okresie tym, adekwatnie do rozpoznanych potrzeb, zaplanowano realizację 15 zadań w ramach *Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014–2020⁴ (Program integracji)* o łącznej wartości 1,4 mln zł, z czego blisko 85% stanowiły środki budżetu państwa.

Zakres zadań realizowanych w ramach *Programu integracji* sukcesywnie rozszerzano, planując na 2016 r. działania w obrębie wszystkich dziedzin priorytetowych przewidzianych w tym *Programie*, tj. *Edukacja, Praca, Zdrowie i Mieszkalnictwo*.

Planowanie i realizacja przez Gminę zadań w trzech z tych dziedzin, tj. *Edukacja, Praca, Zdrowie* były prawidłowe i nie budzą zastrzeżeń NIK. Osiągnięto założone w tych obszarach cele, a w szczególności:

- poprawił się wskaźnik uczestnictwa uczniów romskich w zajęciach szkolnych, jak również średnia ocen tych uczniów;
- w 2016 r. utworzono pięć miejsc pracy dla osób ze społeczności romskiej;
- zatrudniono asystenta społeczności romskiej, do którego obowiązków należało m.in.: wspieranie edukacji dorosłych Romów, wspieranie i promowanie edukacji wczesnoszkolnej dzieci romskich; edukacja kulturalna, historyczna i obywatelska; stosowanie zindywidualizowanych form wsparcia dla Romów w działaniach podejmowanych na rynku pracy;
- zapewniono pomoc psychologa dla osób ze społeczności romskiej, które korzystają z pomocy społecznej;
- dla rodzin wskazanych przez asystenta społeczności romskiej zapewniono pomoc pielęgniarki zatrudnionej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Limanowej,

¹ Okres objęty kontrolą lata 2014–2016 (do czasu zakończenia kontroli).

² Zgodnie z postanowieniami art. 30 ust. 2 w związku z art. 66a pkt 4 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677) doradcy ekonomiczni przeprowadzają kontrolę na podstawie legitymacji służbowej.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowano ocenę opisową.

⁴ Program przyjęty uchwałą nr 202/2014 Rady Ministrów z dnia 7 października 2014 r.

w zakresie profilaktyki uzależnień wśród młodzieży i dorosłych oraz szeroko rozumianej profilaktyki zdrowotnej.

W Gminie nie podjęto dotychczas działań w zakresie opracowania *Lokalnego programu integracji społecznej Romów*, o którym mowa w pkt 7.1 *Programu integracji*. Zdaniem NIK brak tego dokumentu może utrudnić Gminie zapewnienie kompleksowej i dostosowanej do potrzeb konkretnych rodzin romskich oferty usług na kolejne lata obowiązywania *Programu integracji*, w ramach wszystkich dziedzin priorytetowych w nim przewidzianych. Ponadto jego brak wyklucza możliwość ubiegania się przez Gminę o dotacje z budżetu państwa w ramach podstawowego instrumentu wsparcia *Programu integracji*, tj. Obszaru wsparcia I – Kompleksowe działania na rzecz zwiększenia integracji społeczności romskiej o zasięgu lokalnym.

Zastrzeżenia Najwyższej Izby Kontroli budzi ponadto nieosiągnięcie celu założonego w dziedzinie *Mieszkalnictwo*, w ramach którego zaplanowano w latach 2015–2016 zapewnienie mieszkań dla kilku rodzin romskich. W ocenie NIK, pomimo iż lokalizacja zakupionych w 2015 r. budynków mieszkalnych była uzgodniona z Wojewodą Małopolskim, a Gmina spełniła wymogi przewidziane prawem, to jednak działania w tym zakresie były nieskuteczne, ponieważ jedna z rodzin romskich nie zasiedliła wskazanego domu. W 2015 r. zakupiono dwa budynki mieszkalne za 474,2 tys. zł (w tym 382,2 tys. zł stanowiła dotacja z budżetu państwa), jeden w miejscowości Marcinkowice⁵ (gmina Chelmec) oraz drugi w miejscowości Czchów⁶ (gmina miejska Czchów). Z powodzeniem zasiedlono budynek mieszkalny w Marcinkowicach, natomiast do końca września 2016 r. rodziny romskie nie zamieszkały w budynku zakupionym w Czchowie, ponieważ zmieniły zdanie w kwestii przeniesienia się do tej miejscowości m.in. z powodu protestów lokalnej społeczności oraz zakazu zasiedlenia przeznaczonej dla nich nieruchomości, wprowadzonego przez władze Czchowa. Z uwagi na powyższe do czasu zakończenia kontroli NIK nie rozliczono środków dotacji uzyskanej w 2015 r. z budżetu państwa na ten cel, a realizacja zaplanowanych na 2016 r. zadań w dziedzinie *Mieszkalnictwo*, na które przewidziano 600,0 tys. zł dotacji została wstrzymana.

Zdaniem NIK, aby proces integracji miał szanse powodzenia musi być realizowany w warunkach wzajemnej akceptacji wszystkich zainteresowanych stron m.in. z uwagi na występujące różnice kulturowe, społeczne i ekonomiczne. Ponadto przeniesienie rodzin romskich na teren innych gmin wiąże się przejęciem przez te gminy obowiązków wobec tej społeczności w takim samym zakresie jak dla pozostałych mieszkańców, a w szczególności dotyczy to edukacji, zdrowia, czy opieki społecznej. Dlatego też przeniesienie to powinno być poprzedzone rozmowami (negocjacjami) z przedstawicielami samorządu gminy, której częścią miałyby stać się rodziny romskie. Działania tych nie podjęto, co w konsekwencji doprowadziło do poważnego sporu z władzami gminy miejskiej Czchów i w praktyce uniemożliwiło zasiedlenie zakupionego budynku. Zauważyć należy, że zamieszkanie wśród niechętnej i protestującej społeczności lokalnej w żaden sposób nie sprzyja integracji mniejszości romskiej, która jest głównym celem *Programu integracji*. Biorąc pod uwagę całokształt sytuacji, niezbędne będzie wypracowanie przez Gminę kompromisu w celu rozwiązania problemów mieszkaniowych osób ze społeczności romskiej, w szczególności zamieszkujących budynek przeznaczony do rozbiórki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wykonanie zadań w ramach *Programu integracji*

1.1. Warunki organizacyjne i kadrowe do wykonywania zadań na rzecz społeczności romskiej

Opis stanu
faktycznego

Regulamin organizacyjny Gminy nie określał rozwiązań organizacyjnych dotyczących spraw społeczności romskiej. W strukturach Urzędu nie wyznaczono komórek/podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań na rzecz społeczności romskiej.

⁵ W budynku zamieszkała 21 osobowa, wielopokoleniowa rodzina romska.

⁶ Zakup budynku planowany był w związku z koniecznością zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych dla 19 osobowej rodziny romskiej.

Obowiązki związane z realizacją ww. zadań nie zostały również określone w zakresach czynności pracowników Urzędu.

(dowód: akta kontroli str. 4-12)

Burmistrz wyjaśnił, że Gmina nie określa i nigdy nie określała w swoim regulaminie organizacyjnym rozwiązań dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych, w tym społeczności romskiej. Wszyscy mieszkańcy traktowani są tak samo, w związku z powyższym nie widzi on potrzeby wydzielania dodatkowych wydziałów/komórek zajmujących się społecznością romską. W zależności od tego, jakiej kwestii dotyczy sprawa, jest ona prowadzona przez wydziały merytoryczne Urzędu, zgodnie z obowiązującym regulaminem organizacyjnym.

(dowód: akta kontroli str. 82-83)

Zadania na rzecz społeczności romskiej realizowane były w kontrolowanym okresie przez:

1. Urząd, tj. Wydział Zagospodarowania Przestrzennego, Nieruchomości i Ochrony Środowiska (poprawa warunków mieszkaniowych i sanitarnych społeczności romskiej – 2015 r.) oraz Wydział Organizacji i Oświaty (zakup podręczników i przyborów szkolnych, lektur, strojów gimnastycznych i obuwia dla uczniów romskich w Zespołach Szkół Samorządowych nr 1, 2 i 4 – 2014 r., wyprawka szkolna dla uczniów romskich z Zespołów Szkół Samorządowych nr 1, 2 i 4 – 2015 r. i 2016 r., a także utworzenie miejsc pracy dla Romów – 2016 r.),
2. Zespół Szkół Samorządowych nr 1 w Limanowej (ubezpieczenie uczniów romskich w latach 2015–2016),
3. Zespół Szkół Samorządowych nr 2 w Limanowej (ubezpieczenie uczniów romskich w latach 2015–2016, wycieczka dla uczniów romskich w góry świętokrzyskie w 2015 r. oraz wycieczka integracyjna w Bieszczady w 2016 r.),
4. Zespół Szkół Samorządowych nr 4 w Limanowej (ubezpieczenie uczniów romskich w latach 2015–2016, wycieczka integracyjna do Wadowic i Zatoru w 2016 r. oraz dowóz dzieci romskich do i ze szkoły w 2016 r.),
5. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Limanowej (zatrudnienie asystenta społeczności romskiej w latach 2015–2016, zatrudnienie pielęgniarki środowiskowej i psychologa w 2016 r.).

(dowód: akta kontroli str. 4-13)

W strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Limanowej (MOPS) funkcjonowało stanowisko Asystenta społeczności romskiej (zatrudnionego w ramach *Programu integracji*). Do zakresu obowiązków służbowych Asystenta należało m.in.: wspieranie edukacji dorosłych Romów – kształcenie ustawiczne; wspieranie i promowanie edukacji wczesnoszkolnej dzieci romskich; edukacja kulturalna, historyczna i obywatelska; promowanie interaktywnych i innowacyjnych form kształcenia; wsparcie inicjatyw samopomocy i samoorganizacji; stosowanie zindywidualizowanych form wsparcia dla Romów w działaniach podejmowanych na rynku pracy; promowanie działań mających na celu podważanie negatywnego wizerunku Romów w kontekście ich możliwości i chęci do włączenia się w rynek pracy; propagowanie zachowań prozdrowotnych, w szczególności poprzez zachęcanie do indywidualnej odpowiedzialności za własne zdrowie; współpraca z pracownikami socjalnymi MOPS oraz asystentem rodziny. Ponadto od 1 maja 2016 r. MOPS zatrudnił:

- psychologa (w ramach umowy zlecenia⁷), któremu zlecił prowadzenie indywidualnego wsparcia psychologicznego dla osób korzystających z pomocy, w tym w szczególności osób pochodzenia romskiego;
- pielęgniarkę (w ramach umowy zlecenia do 30 września 2016 r.), której zlecił podejmowanie działań na rzecz rodzin wskazanych przez asystenta społeczności romskiej, z zakresu profilaktyki uzależnień wśród młodzieży i dorosłych, profilaktyki zdrowotnej, planowania rodziny, higieny i opieki nad dzieckiem, prowadzenia zdrowego trybu życia poprzez prawidłowe odżywianie, profilaktyki szczepień i badań okresowych, profilaktyki ciąży.

(dowód: akta kontroli str. 4-12)

⁷ W wymiarze 50 godz., w tym dwie godz. tygodniowo w okresie obowiązywania umowy, tj. od 1 maja 2016 r. do 30 września 2016 r.

Według stanu na koniec 2015 r. w Gminie mieszkało 152 osoby należące do społeczności romskiej, co stanowiło 1% ogółu mieszkańców.

(dowód: akta kontroli str. 14-17)

Dnia 30 lipca 2015 r. Rada Miasta Limanowa podjęła uchwałę nr XIII.100.2015 w sprawie realizacji zadania dotyczącego poprawy warunków mieszkaniowych społeczności romskiej. Powyższą uchwałą Rada upoważniła Burmistrza do nabycia nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi do zasobu komunalnego Miasta Limanowa, dla potrzeb zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych mieszkańcom Limanowej, należącym do społeczności romskiej w ramach realizacji *Programu integracji*. Ponadto Rada upoważniła Burmistrza do przekazania nieruchomości nabytych ze środków dotacji celowej osobom społeczności romskiej w formie umów cywilno-prawnych na czas oznaczony lub nieoznaczony. Wniosek w sprawie nabycia ww. nieruchomości został w dniu 26 czerwca 2015 r. pozytywnie zaopiniowany przez Komisję Gospodarki Komunalnej Bezpieczeństwa Porządku Publicznego i Ochrony Środowiska Rady Miasta. Nie było innych przypadków zajmowania się przez Radę Miasta problemami społeczności romskiej.

(dowód: akta kontroli str. 3-4)

Odnosnie do określenia potrzeb w zakresie wspierania społeczności romskiej, Burmistrz Miasta wyjaśnił, że rozpoznania potrzeb w zakresie edukacji dokonują wraz z nauczycielami i wychowawcami asystenci edukacji romskiej zatrudnieni w szkołach. Na tej podstawie dyrektorzy szkół przygotowują wnioski na realizację zadań z Programu Integracji. Widząc potrzebę większego rozpoznania sytuacji materialnej i społecznej Romów oraz rozpoznania potrzeb rodzin romskich w 2015 r., Miasto Limanowa z własnej inicjatywy – wspólnie z MOPS – opracowało wniosek w sprawie zatrudnienia asystenta społeczności romskiej, tj. osoby, której zadaniem jest budowanie świadomości wśród Romów o ich prawach i obowiązkach, motywowanie do korzystania z dostępnych na rynku pracy form aktywizacji zawodowej, wskazywanie pozytywnych skutków wynikających z podnoszenia poziomu edukacji i zdobywania kwalifikacji przez dzieci i dorosłych oraz korzyści płynących z nauki i posiadania wykształcenia, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, a także motywowanie do zmiany trybu życia na bardziej higieniczny. Od 2016 r. rozpoznaniem potrzeb w zakresie pracy i zdrowia zajmuje się asystent społeczności romskiej. Na wniosek ww. asystenta, MOPS przygotował wniosek o realizację zadania z dziedziny *Zdrowie*, a Urząd zadania z dziedziny *Praca*. Rozpoznania potrzeb w zakresie mieszkalnictwa dokonano na podstawie zgłoszeń rodzin romskich zamieszkających w mieszkaniach komunalnych do Urzędu lub administratora (pisemnych lub ustnych), wizji lokalnych dokonywanych przez administratora oraz pracowników Urzędu, a w latach 2015–2016 również przez asystenta społeczności romskiej.

(dowód: akta kontroli str. 18-21)

Na terenie Gminy działała jedna organizacja pozarządowa realizująca zadania na rzecz społeczności romskiej. Było to Krajowe Stowarzyszenie Romów „Amare Roma”.

W kontrolowanym okresie Gmina nie udzielała wsparcia finansowego żadnym organizacjom pozarządowym realizującym zadania na rzecz społeczności romskiej.

(dowód: akta kontroli str. 22, 81)

W kontrolowanym okresie trzech pracowników Urzędu (Kierownik Wydziału Zagospodarowania Przestrzennego i Gospodarki Nieruchomościami, Kierownik Wydziału Organizacji i Oświaty, Inspektor tego Wydziału) oraz Asystent społeczności romskiej brali udział w jednym szkoleniu dotyczącym zasad i procedur obowiązujących przy realizacji *Programu integracji*. Było to szkolenie zorganizowane przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie (MUW) w dniu 2 czerwca 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 32)

W okresie objętym kontrolą Gmina przekazała szkołom realizującym zadania na rzecz uczniów pochodzenia romskiego środki uzyskane w ramach zwiększonej części oświatowej subwencji ogólnej w następujących wysokościach: 392 089,02 zł w 2014 r., 392 873,68 zł w 2015 r. oraz 447 675,34 zł w 2016 r. z przeznaczeniem na podejmowanie dodatkowych działań na rzecz odpowiednio: 54, 58 i 51 uczniów pochodzenia romskiego. Podstawą naliczenia dodatkowej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej była w ww. latach

odpowiednio liczba 48, 48 i 54 uczniów pochodzenia romskiego. Na terenie Miasta Limanowa nie funkcjonowały szkoły niepubliczne.

Według wyjaśnień Kierownika Wydziału Organizacji i Oświaty Urzędu różnica w liczbie uczniów będącej podstawą naliczenia dodatkowej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej a liczbą uczniów, na rzecz których szkoły podejmowały dodatkowe działania wynikała z następujących przyczyn:

- podstawą wyliczenia subwencji na następny rok kalendarzowy jest liczba uczniów wg stanu na 30 września roku poprzedzającego rok kalendarzowy, na który naliczana jest subwencja. Od września każdego roku liczba uczniów zazwyczaj nie jest równa liczbie wykazanej w Systemie Informacji Oświatowej wg stanu na 30 września roku poprzedzającego;
- liczba uczniów, na rzecz których szkoły podejmowały dodatkowe działania obliczona jest dla roku kalendarzowego, a więc obejmuje dwa różne lata szkolne, ustalona jest personalnie, tj. w liczbie tej wykazano uczniów, którzy uczęszczali również do szkół tylko przez część roku szkolnego,
- częstej migracji rodzin romskich w trakcie roku szkolnego.

(dowód: akta kontroli str. 23-31, 88-92)

W kontrolowanym okresie Gmina nie realizowała projektów na rzecz społeczności romskiej w ramach tzw. *komponentu romskiego* Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013.

(dowód: akta kontroli str. 33)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem NIK liczebność społeczności romskiej na terenie Gminy w powiązaniu ze skalą realizowanych na jej rzecz zadań z zakresu pomocy społecznej, edukacji, mieszkalnictwa, zatrudnienia i integracji uzasadnia wyznaczenie komórki lub komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za realizację zadań dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych, w tym na rzecz społeczności romskiej. Ma to szczególne znaczenie dla właściwej koordynacji poszczególnych działań na terenie Gminy w tym zakresie oraz właściwego rozeznania potrzeb i zaplanowania zadań realizowanych w ramach *Programu integracji*, jak i poza nim. Podkreślić należy, że nie chodzi tu o utworzenie odrębnych komórek organizacyjnych/stanowisk pracy zajmujących się realizacją zadań na rzecz społeczności romskiej, lecz o formalne przypisanie tych zadań do zakresów działania odpowiednich komórek organizacyjnych Urzędu lub jego jednostek organizacyjnych i ujęcie tych zadań w zakresach czynności poszczególnych pracowników.

1.2. Zadania realizowane przez Gminę na rzecz społeczności romskiej

Opis stanu
faktycznego

1.2.1. Dane na temat liczebności społeczności romskiej zamieszkałej na terytorium Gminy pozyskiwane były z MOPS oraz z Powiatowego Urzędu Pracy w Limanowej (*PUP*)⁸. Według stanu na koniec 2015 r.:

- na terenie Gminy mieszkało 40 rodzin pochodzenia romskiego, tj. 152 osoby, w tym 71 kobiet i 81 mężczyzn,
- wśród społeczności romskiej było 31 dzieci w wieku 5–14 lat oraz 11 dzieci w wieku przedszkolnym,
- w wieku produkcyjnym było ogółem 95 osób, w tym 51 mężczyzn oraz 44 kobiet,
- liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 23 osoby,
- z pomocy społecznej korzystały 32 rodziny liczące łącznie 107 osób.

(dowód: akta kontroli str. 14-15, 34)

Miasto rozpoznało potrzeby społeczności romskiej zamieszkującej na jego terenie. Jak wyjaśnił Burmistrz planując zadania z obszarów *Edukacja, Praca, Zdrowie i Mieszkalnictwo* Gmina kierowała się głównie: chęcią podniesienia poziomu edukacji dzieci romskich, podniesieniem jakości życia rodzin romskich i poprawą ich warunków mieszkaniowych oraz zapewnieniem edukacji dorosłych w zakresie higieny i profilaktyki zdrowotnej. Zadania z zakresu edukacji dzieci romskich planowano na podstawie danych ze szkół, a zadania

⁸ W zakresie liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych z terenu Gminy.

dotyczące pracy i zdrowia opracowano na podstawie informacji zebranych przez asystenta społeczności romskiej wśród rodzin romskich, które wykazały chęć współpracy z asystentem. Zadania z obszaru mieszkalnictwo planowano w oparciu o uzyskane informacje o warunkach mieszkaniowych od rodzin romskich oraz koniecznych remontów zgłaszanych przez administratora. Na etapie planowania zadań współpracowano z asystentami edukacji romskiej w szkołach, z asystentem społeczności romskiej, który na etapie planowania zadań prowadził z rodzinami romskimi konsultacje w sprawie planowanych zadań oraz bezpośrednio z rodzinami romskimi. Burmistrz ponadto oświadczył, że Gmina na bieżąco konsultowała z Prezesem Stowarzyszenia „Amare Roma”, który reprezentuje większość rodzin romskich z terenu miasta, planowane działania z zakresu poprawy warunków mieszkaniowych rodzin romskich.

(dowód: akta kontroli str. 18-21, 81)

Gmina nie określiła zasad i warunków, które decydują o przyznaniu pomocy w formie remontu lub zakupu lokalu mieszkalnego. Jak wyjaśnił Burmistrz, Gmina określała potrzeby rodzin na remont na podstawie zgłoszeń rodzin romskich zamieszkujących w mieszkaniach komunalnych do Urzędu lub administratora (pisemnych lub ustnych), wizji lokalnych dokonywanych przez administratora oraz pracowników Urzędu, a w latach 2015–2016 również przez asystenta społeczności romskiej. Konieczność zakupu lokali mieszkalnych dla rodzin romskich ustalana jest na podstawie analizy, czy remont lokalu lub budynku mieszkalnego rozwiązuje problem mieszkaniowy danej rodziny. W przypadku bardzo dużego zagęszczenia osób w lokalu/budynku komunalnym lub stwierdzenia złego stanu technicznego budynku i w związku z brakiem wolnych lokali komunalnych, podejmowane są rozmowy z rodzinami romskimi w kierunku zakupu nieruchomości mieszkalnych. Burmistrz wskazał również, że nie było żadnych przypadków konfliktów wśród społeczności romskiej, spowodowanych przyznaniem tej formy pomocy.

(dowód: akta kontroli str.18-21, 93-94)

W kontrolowanym okresie Gmina nie opracowała *Lokalnego programu integracji społecznej Romów*, o którym mowa w pkt 7.1 *Programu integracji*, co opisano szczegółowo w części wystąpienia pokontrolnego dotyczącej ustalonych nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 18-21)

W ramach *Programu integracji*:

- W 2014 r. zrealizowano jedno zadanie z dziedziny *Edukacja*. Było to zadanie polegające na zakupie wyprawek szkolnych dla uczniów romskich. Na realizację tego zadania wydatkowano 17 100,00 zł (100% przyznanej dotacji).
- W 2015 r. zrealizowano cztery zadania z dziedziny *Edukacja* na łączną kwotę 52 522,84 zł, z tego: zakup wyprawek szkolnych dla uczniów romskich za kwotę 24 720,00 zł (wykorzystano 100% przyznanej dotacji), ubezpieczenie uczniów romskich, na które wydatkowano 1 657,00 zł (89,1% przyznanej dotacji w wysokości 1 860,00 zł), wycieczka dla uczniów romskich w Góry Świętokrzyskie, na którą wydatkowano 8 100,00 zł (100% przyznanej dotacji) oraz zatrudnienie asystenta społeczności romskiej, na które wydatkowano 18 045,84 zł (72,4% przyznanej dotacji w wysokości 24 919,00 zł).
- W 2015 r. w ramach dziedziny *Mieszkalnictwo* zakupiono dwa budynki mieszkalne, jeden w miejscowości Marcinkowice⁹, w którym zamieszkała 21 osobowa rodzina oraz drugi w miejscowości Czchów¹⁰. Na realizację tego zadania przyznano dotację w łącznej wysokości 382 216,00 zł. Gmina wydatkowała na zakup tych nieruchomości 474 222,85 zł, w tym z *Programu Integracji* 382 216,00 zł¹¹.

⁹ W budynku zamieszkuje 21 osobowa rodzina, mieszkająca poprzednio (do grudnia 2015 r.) w jednym z budynków komunalnych w Limanowej.

¹⁰ Przeznaczony dla 19 osobowej rodziny mieszkającej nadal w jednym z budynków komunalnych w Limanowej.

¹¹ Na zakup budynku mieszkalnego w Marcinkowicach wydatkowano 230 311,39 zł, z czego 207 280,25 zł z dotacji oraz 23 031,14 zł wkład własny Gminy. Budynek mieszkalny w Czchowie zakupiono za 243 911,46 zł, z czego 174 935,75 zł sfinansowano z dotacji, a 68 975,71 zł ze środków własnych Gminy.

Na 2016 r. Gmina zaplanowała w ramach *Programu integracji*:

- zadanie z dziedziny *Praca*: utworzenie miejsc pracy dla pięciu osób pochodzenia romskiego (przyznano dotację w wysokości 25 000,00 zł, a Gmina przeznaczyła ponadto na realizację zadania środki własne w wysokości 53 866,00 zł),
- zadanie z dziedziny *Zdrowie*: zatrudnienie pielęgniarki i psychologa (przyznano dotację w wysokości 12 600,00 zł),

Ponadto w ramach dziedziny *Edukacja* Gmina zaplanowała na 2016 r. następujące zadania:

- zatrudnienie asystenta społeczności romskiej (dotacja w kwocie 31 800,00 zł),
- zakup wyprawek szkolnych dla uczniów romskich (dotacja w wysokości 20 150,00 zł),
- ubezpieczenie uczniów romskich (dotacja w wysokości 1 640,00 zł),
- wycieczka dla uczniów romskich Zespołu Szkół nr 4 (dotacja w wysokości 5 410,00 zł),
- wycieczka dla uczniów romskich Zespołów Szkół nr 1 i 2 (dotacja w wysokości 8 800,00 zł),
- dowóz uczniów romskich do i ze szkoły (dotacja w wysokości 23 400,00 zł).

W ramach dziedziny *Mieszkalnictwo* Wojewoda Małopolski w roku 2016 r. przyznał Gminie na poprawę warunków mieszkaniowych i sanitarnych społeczności romskiej (zakup trzech budynków mieszkalnych) dotację w wysokości 600 000,00 zł¹². Do czasu zakończenia kontroli NIK nie rozpoczęto realizacji tego zadania.

(dowód: akta kontroli str. 39-48, 61-66)

Przyczyną braku realizacji w 2014 r. innych zadań w ramach *Programu integracji* były – jak wyjaśnił Burmistrz – bardzo krótkie terminy składania wniosków i realizacji zadań (do końca 2014 r.), ponieważ *Program* został przyjęty 7 października 2014 r., a Urząd otrzymał informację z Biura Wojewody Małopolskiego o możliwości składania wniosków na wyprawki szkolne 9 października 2014 r. W załączeniu przesłana została również informacja na temat postępowania w sprawach dotyczących udzielania dotacji na realizację w 2014 r. zadań obejmujących Obszar wsparcia II – małe granty. W informacji podano dwa terminy składania wniosków: do 15 października 2014 r. – na realizację wydatków majątkowych finansowanych lub dofinansowywanych z rezerwy celowej budżetu państwa zapisanej w cz. 83 poz. 14 – Pomoc dla społeczności romskiej oraz do 22 października na wyposażenie uczniów w podręczniki i wyprawki szkolne.

(dowód: akta kontroli str. 49-53)

W 2015 r. Miasto złożyło do Wojewody Małopolskiego wniosek na realizację zadania *Likwidacja analfabetyzmu wśród dorosłych członków społeczności romskiej, zamieszkałych na terenie Miasta Limanowa* na kwotę 11 173,00 zł. W ramach zadania planowano zorganizowanie wieczorowego kursu nauki czytania i pisanie dla dorosłych Romów, obejmujący 60 godzin lekcyjnych nauki języka polskiego. Kurs miał być zorganizowany dla 20-30 osób i prowadzony przez nauczycieli w grupach 10-15 osób. Wniosek ten nie otrzymał dofinansowania.

(dowód: akta kontroli str. 54-59, 815-818)

Udzielone w 2014 r. i 2015 r. dotacje z budżetu państwa zostały prawidłowo i terminowo rozliczone, z wyjątkiem jednego zadania. Do czasu zakończenia kontroli nie została rozliczona dotacja udzielona w 2015 r. przez Wojewodę Małopolskiego na realizację zadania pn. *Poprawa warunków mieszkaniowych i sanitarnych społeczności romskiej*. W dniu 30 listopada 2015 r. złożone zostało sprawozdanie częściowe z wydatkowania środków na całkowitą kwotę dotacji. Dokonano zakupu dwóch budynków mieszkalnych: w Marcinkowicach (w którym zamieszkała wielopokoleniowa 21 osobowa rodzina mieszkająca wcześniej w jednym lokalu mieszkalnym o powierzchni użytkowej 53,00 m² w budynku komunalnym w Limanowej) oraz w Czchowie (z przeznaczeniem dla 19 osobowej rodziny z tego samego budynku – zadanie w trakcie realizacji z uwagi na niewyrażenie zgody na przeprowadzenie się przez rodziny zamieszkujące ten lokal). Według zapisów aneksu nr 4 do porozumienia podpisanego z Wojewodą Małopolskim (Nr BW-V.3212.7.2.2015 z 16 czerwca 2016 r.) termin na złożenie sprawozdania końcowego z tego zadania ustalono na 30 września 2016 r.

¹² Zadaniem planowano objąć 35 osób ze społeczności romskiej.

Rzetelnie sporządzono i przekazano w ustalonych terminach sprawozdania z realizacji zakończonych zadań.

(dowód: akta kontroli str. 39-48)

W latach 2014–2016 Gmina nie była kontrolowana w zakresie prawidłowości realizacji zadań w ramach *Programu integracji*.

(dowód: akta kontroli str. 4-5)

1.2.2. Jedno zadanie (z dziedziny *Mieszkalnictwo*), które miało zostać zrealizowane do końca 2015 r. nie zostało ostatecznie zakończone.

W dniu 30 stycznia 2015 r. Gmina złożyła do Wojewody Małopolskiego wniosek o realizację zadania pn. *Poprawa warunków mieszkaniowych społeczności romskiej poprzez wsparcie remontów lokali zajmowanych przez rodziny romskie znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na kwotę 152 216,00 zł.* Dotacja ta miała na celu poprawę substancji mieszkaniowej na tyle, aby Romowie mogli mieszkać w obecnych budynkach do czasu wybudowania nowych obiektów, tj. przez okres od jednego roku do dwóch lat. W treści podano m.in., iż:

- niezbędne nakłady konieczne na pełne odtworzenie substancji mieszkaniowej (zużycie powyżej 80%) zamieszkałej przez rodziny romskie zostały określone na kwotę ok. 2 843 tys. zł,
- w związku z brakiem możliwości czasowego wysiedlenia mieszkańców na czas kapitalnych remontów, wysokich kosztów finansowych, zagęszczenia w istniejących mieszkaniach, niedogodnej lokalizacji tych obiektów uniemożliwiających rozbudowę realizacja w takim zakresie jest nieopłacalna ekonomicznie,
- Gmina popiera wniosek Krajowego Stowarzyszenia „Amare Roma” w Limanowej wybudowania dwóch budynków mieszkalnych dla rodzin romskich w ramach *Programu integracji* przy udziale Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Dnia 22 czerwca 2015 r. Burmistrz zwrócił się z prośbą do Wojewody Małopolskiego o zwiększenie dotacji na realizację zadania o kwotę 200 tys. zł, wnosząc w uzasadnieniu, iż stan jednego z budynków komunalnych, w którym zamieszkuje 36 osób wymaga natychmiastowego wyprowadzenia rodzin z uwagi na ich bezpieczeństwo. Miasto Limanowa nie dysponuje wolnymi lokalami komunalnymi, w związku z tym musi zakupić nieruchomości z przeznaczeniem dla tych rodzin. W treści pisma podano, że znaleziono już mieszkania dla 20 osób (koszt zakupu wyniesie ok. 220 tys. zł) i trwają poszukiwania mieszkań dla pozostałych osób.

(dowód: akta kontroli str. 98-113, 135)

W dniu 23 czerwca 2015 r. Burmistrz zwrócił się z prośbą do Komisji Gospodarki Komunalnej Bezpieczeństwa Porządku Publicznego oraz Finansowo-Budżetowej i Rozwoju Gospodarczego Rady Miasta Limanowa o pozytywne zaopiniowanie zakupu dwóch nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi celem pozyskania ich dla rodzin mieszkających w jednym z budynków komunalnych w Limanowej. Komisje zaopiniowały pozytywnie ww. wnioski. W dniu 30 lipca 2015 r. na mocy uchwały nr XIII.100.2015 w sprawie realizacji zadania dotyczącego poprawy warunków mieszkaniowych społeczności romskiej Rada Miasta Limanowa upoważniła Burmistrza do:

- nabycia nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi do zasobu komunalnego Gminy dla potrzeb zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych osobom należącym do społeczności romskiej,
- przekazania nieruchomości osobom ze społeczności romskiej w formie umów cywilnoprawnych na czas oznaczony lub nieoznaczony.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 136-137)

Dnia 26 czerwca 2015 r. Wojewoda Małopolski podpisał z Burmistrzem porozumienie nr BW-V.3212.7.2.2015, którego przedmiotem było przyznanie dotacji celowej w wysokości 152 216,00 zł z przeznaczeniem na zakup nieruchomości. Termin wykorzystania dotacji ustalono na 31 grudnia 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 114-122)

W dniu 20 sierpnia 2015 r. Burmistrz zwrócił się z prośbą do Wojewody Małopolskiego o zwiększenie dotacji na realizację zadania o kwotę 274 384,00 zł, wnosząc w uzasadnieniu, iż pojawiła się możliwość zakupu dwóch budynków z przeznaczeniem dla

mieszkańców nieruchomości w złym stanie technicznym. Koszt nabycia tych budynków określono na kwotę 470 000,00 zł. Gmina zadeklarowała wkład własny w wysokości 47 400,00 zł. W związku z oceną wniosku o zwiększenie dotacji MUW zwrócił się do Burmistrza¹³ z prośbą o udzielenie dodatkowych informacji:

- Czy w zasobie Gminy znajdują się lokale zastępcze, w jakiej ilości i o jakiej powierzchni?
- Czy na terenie Gminy istnieje możliwość zakupu mieszkań lub domów w cenie porównywalnej do ceny domów proponowanych do zakupu przez Gminę w ramach wniosku?
- Czy w zasobach Gminy znajdują się nieruchomości (działki) z możliwością umieszczenia na nich kontenerów mieszkalnych?
- Czy Gmina dysponuje opinią prawną umożliwiającą nieodpłatne użytkowanie lokali komunalnych znajdujących się na terenie innej gminy?

W odpowiedzi na ww. pismo Burmistrz w dniu 2 września 2015 r. poinformował MUW, że Gmina nie posiada lokali zastępczych w zasobie mieszkaniowym, a z analizy ogłoszeń wynika, iż nie ma możliwości zakupu mieszkań lub domów w cenie porównywalnej do ceny domów proponowanych przez Miasto we wniosku o dotację. Ponadto wskazano, że Gmina nie ma możliwości posadowienia budynków, czy kontenerów na gruntach komunalnych. W załączeniu przesłano także opinię prawną, sporządzoną przez radcę prawnego zatrudnionego przez Gminę¹⁴, z treści której wynika, że nie ma przeszkód prawnych aby samorząd gminy nabył do zasobu nieruchomości mieszkalną położoną na terenie innej gminy. Nie ma również znaczenia fakt, iż w momencie zamieszkania w budynku należącym do Gminy, a położonym na terenie innej gminy, osoby te stają się mieszkańcami tejże gminy.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 138-148)

Zaktualizowany wniosek na realizację zadania na kwotę ogółem 382 216,00 zł Gmina przedłożyła do MUW w dniu 6 października 2015 r. W treści dodatkowych informacji do wniosku podano m.in., że otrzymana dotacja oraz wkład własny Gminy w wysokości 91 784,00 zł pozwoli na zakup dwóch budynków mieszkalnych. Aneks nr 1 do porozumienia Nr BW-V.3212.7.2.2015 został podpisany 6 listopada 2015 r. Rozliczenie udzielonej dotacji – według treści Aneksu nr 1 do Porozumienia – miało nastąpić do 31 grudnia 2015 r. W dniu 30 listopada 2015 r. złożono sprawozdanie częściowe z wydatkowania środków na całkowitą kwotę dotacji. W opisie zrealizowanych działań podano, że zakupiono budynek mieszkalny w Marcinkowicach i po dokonaniu remontu udostępniono go rodzinie romskiej na podstawie umowy o użytkowanie, a ponadto zakupiono budynek mieszkalny w Czchowie i po wykonaniu adaptacji na lokale mieszkalne zostanie on użyty rodzinom romskim na podstawie umowy o użytkowanie.

W dniu 30 grudnia 2015 r. został podpisany Aneks nr 2 do porozumienia. W treści aneksu zapisano, że jeżeli zadanie nie zostanie zakończone do 31 grudnia 2015 r. w postaci zakupu nieruchomości lub nie zostanie osiągnięty efekt rzeczowy w postaci poprawy sytuacji bytowej rodzin romskich do 31 marca 2016 r., dotacja będzie podlegać zwrotowi do budżetu państwa. W dniu 31 marca 2016 r. został podpisany Aneks nr 3 do porozumienia. W treści Aneksu zapisano m.in., że jeżeli zadanie nie zostanie zakończone, tj. nie zostanie osiągnięty efekt rzeczowy w postaci poprawy sytuacji bytowej rodzin romskich do 30 czerwca 2016 r. dotacja będzie podlegać zwrotowi do budżetu państwa. W dniu 16 czerwca 2016 r. został podpisany Aneks nr 4 do porozumienia, a w jego treści zapisano m.in., że jeżeli zadanie nie zostanie zakończone, tj. nie zostanie osiągnięty efekt rzeczowy w postaci poprawy sytuacji bytowej rodzin romskich do 30 września 2016 r. dotacja będzie podlegać zwrotowi do budżetu państwa.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 123-126, 131-134, 149-156)

Pismem z 2 października 2015 r. Burmistrz poinformował mieszkańców budynku komunalnego, że został ustalony termin podpisania umowy w sprawie przyrzeczenia przez Gminę oddania do użytkowania budynku położonego w Zalesiu oraz zobowiązania do przeprowadzenia się do przedmiotowego budynku na dzień 4 listopada 2015 r. Mieszkańcy lokali odmówili przyjęcia pisma.

¹³ Pismo z 2 września 2015 r., znak BW-V.61.12.7.5.2015.

¹⁴ Umowa o świadczenie obsługi prawnej Nr 6/OR/2015 zawarta w dniu 2 stycznia 2015 r.

W dniu 16 października 2015 r. Burmistrz dokonał wypowiedzenia umów najmu wszystkim mieszkańcom budynku komunalnego ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego, podając w uzasadnieniu, że jest to spowodowane złym stanem technicznym budynku, który został przeznaczony do rozbiórki zgodnie z decyzją nr 782/2015 Starosty Limanowskiego z 6 października 2015 r. znak: BA.6741.5.3.2015.

W dniu 5 listopada 2015 r. mieszkańcy zajmujący lokale w budynku przeznaczonym do rozbiórki aktami notarialnymi zawarli pisemne umowy z Burmistrzem, w których wyrazili zgodę na wymeldowanie z lokali osób w nich zamieszkujących; za porozumieniem stron rozwiązyali umowy najmu, ustalając że mogą korzystać z lokali do czasu przeprowadzki do budynku komunalnego w miejscowości Zalesie; zobowiązali się do przeprowadzki do budynku w Zalesiu w okresie do 2 tygodni od dnia złożenia przez Gminę oświadczenia o dysponowaniu budynkiem i do gotowości zawarcia umowy nieodpłatnego współużytkowania lokali w tym budynku, zobowiązali się do złożenia w formie aktu notarialnego oświadczenia o poddaniu się egzekucji co do obowiązku opuszczenia i opróżnienia lokali z osób i rzeczy. W tym samym dniu pomiędzy mieszkańcami lokali a Gminą zostały zawarte umowy zawierające ww. zobowiązania. W dniu 9 listopada 2015 r. właściciel nieruchomości odstąpił od sprzedaży budynku w Zalesiu.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 241-274, 723-724)

Dnia 27 listopada 2015 r. mieszkańcy zajmujący lokale w budynku przeznaczonym do rozbiórki aktami notarialnymi zawarli pisemne umowy z Burmistrzem, w których wyrazili zgodę na wymeldowanie z lokali osób w nich zamieszkujących; za porozumieniem stron rozwiązyali umowy najmu, ustalając że mogą korzystać z lokali do czasu przeprowadzki do budynku komunalnego w miejscowości Czchów; zobowiązali się do przeprowadzki do budynku w Czchowie w okresie do 2 tygodni od dnia złożenia przez Gminę oświadczenia o dysponowaniu budynkiem i do gotowości zawarcia umowy nieodpłatnego współużytkowania lokali w tym budynku, zobowiązali się do złożenia w formie aktu notarialnego oświadczenia o poddaniu się egzekucji co do obowiązku opuszczenia i opróżnienia lokali z osób i rzeczy. W tym samym dniu pomiędzy mieszkańcami ww. lokali a Gminą zostały zawarte umowy zawierające wymienione zobowiązania. W dniu 30 listopada 2015 r. nastąpiło podpisanie aktu notarialnego nabycia budynku w Czchowie przez Gminę.

(dowód: akta kontroli. str. 98-107, 164-204, 455-487)

W dniu 7 grudnia 2015 r. Gmina zawarła umowę na przeprowadzenie remontu zakupionego budynku w Czchowie. Wydanie nieruchomości przez byłych właścicieli nastąpiło w dniu 11 grudnia 2015 r. Dnia 21 grudnia 2015 r. Burmistrz, zgodnie z zawartym 27 listopada 2015 r. porozumieniem, przesłał do mieszkańców budynku przeznaczonego do rozbiórki oświadczenie, że dysponuje budynkiem mieszkalnym zlokalizowanym w miejscowości Czchów oraz poinformował, że zostały przygotowane umowy nieodpłatnego użytkowania przedmiotowego budynku na rzecz najemców. Adresaci odmówili przyjęcia pisma. W związku z tym faktem, w dniu 23 grudnia 2016 r. Gmina złożyła do Sądu Rejonowego w Limanowej wniosek o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu sporządzonemu w dniu 27 listopada 2015 r. Dnia 28 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Limanowej wydał postanowienie o oddaleniu wniosku, podając w uzasadnieniu, że termin wykonania tego obowiązku jeszcze nie upłynął (2 tygodnie od dnia złożenia pisemnego oświadczenia o dysponowaniu budynkiem).

(dowód: akta kontroli. str. 98-107, 414-432)

Dnia 5 stycznia 2016 r. mieszkańcy budynku komunalnego przeznaczonego do rozbiórki zwrócili się do Burmistrza o wyjaśnienie, dlaczego ich zdaniem, zapisy projektu umowy użytkowania lokali w budynku w Czchowie (cyt.) *stoją w sprzeczności z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów mieszkaniowych, zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego*. W odpowiedzi na ww. pismo Burmistrz poinformował, że zapisy umowy były wielokrotnie przedstawiane i omawiane na spotkaniach w procesie podejmowania dobrowolnej decyzji dotyczącej zmiany miejsca zamieszkania. W treści pisma Burmistrz zwrócił uwagę, iż budynek w Czchowie jest do natychmiastowego zamieszkania, najemcy zgodzili się dobrowolnie, przed notariuszem do przeprowadzenia się do tego budynku, a umowy najmu budynku w Limanowej zostały skutecznie wypowiedziane, a także,

że nie wywiązywanie się z zawartej umowy stwarza zagrożenie życia i zdrowia dla dzieci (o czym Gmina ma zamiar poinformować odpowiednie służby). Ponadto w odpowiedzi wskazano, że zamieszkanie w Czchowie oznacza, że dzieci mają prawo do bezpłatnej oświaty, a Miasto Czchów ma obowiązek zameldowania mieszkańców. Burmistrz zaznaczył także, że Gmina nie może w dalszym ciągu brać na siebie odpowiedzialności za nielegalne zamieszkiwanie budynku, którego stan zagraża życiu i zdrowiu.

(dowód: akta kontroli. str. 98-107, 449-454)

Dnia 19 stycznia 2016 r. Gmina złożyła do Sądu Rejonowego w Limanowej ponowny wniosek o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu sporządzonemu w dniu 27 listopada 2015 r. Postanowieniem z 25 stycznia 2016 r. Sąd przychylił się do ww. wniosku. Na postanowienie to zostało złożone przez wszystkich dłużników zażalenie (cyt.) *o sprawdzenie orzeczenia i jego uchylenie na podstawie załączonych dokumentów, których Sąd w Limanowej nie zna*. Postanowieniem z 25 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy w Limanowej odrzucił ww. zażalenie jako spóźnione, podając w uzasadnieniu, że termin tygodniowy do złożenia zażalenia upłynął z dniem 4 lutego 2016 r., a zażalenie wniesione zostało 5 lutego 2016 r.

Oświadczeniem z 28 stycznia 2016 r. skierowanym do Burmistrza dłużnicy uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w umowie z 27 listopada 2015 r., a dotyczącego przeprowadzki do domu w Czchowie, jako złożonego pod wpływem błędu oraz groźby.

W odpowiedzi na powyższe oświadczenie Burmistrz wskazał, że wszelkie czynności związane z zakupem nieruchomości w Czchowie były konsultowane na bieżąco z rodzinami romskimi zamieszkującymi w lokalach budynku komunalnego przeznaczonego do rozbiórki oraz oświadczył, iż odstąpienie od umowy ma charakter bezzasadny, nie mający podstaw prawnych i nie może być uznane za skuteczne.

(dowód: akta kontroli. str. 98-107, 323-380)

W dniu 17 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu również postanowił oddalić zażalenie uzasadniając m.in., że zarzuty w nim zawarte są nieskuteczne i jednocześnie odmówić dopuszczenia do udziału w sprawie w charakterze interwenta ubocznego Miasto Czchów po stronie dłużnika. W uzasadnieniu do postanowienia, podano m.in., że 25 lutego 2016 r. Miasto Czchów zgłosiło interwencję uboczną po stronie dłużnika, wnosząc o oddalenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu. W piśmie z 9 marca 2016 r., które wpłynęło do Sądu Okręgowego 16 marca 2016 r., dłużnicy podnieśli, iż oświadczeniem z 28 stycznia 2016 r. skierowanym do Burmistrza, uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w umowie z 27 listopada 2015 r. dotyczącego przeprowadzki do domu w Czchowie, jako złożonego pod wpływem błędu oraz groźby.

(dowód: akta kontroli. str. 98-107, 316-321, 381-413)

Dnia 14 marca 2016 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Limanowej postanowił odmówić wykonania tytułu wykonawczego (z wniosku Burmistrza) w zakresie eksmisji z lokalu podając w uzasadnieniu m.in., że po dokonaniu wizji lokalnej w lokalu w Czchowie ustalono, iż lokal znajduje się kilkadziesiąt kilometrów od Limanowej i nie spełnia warunków bliskości z ustawy o ochronie praw lokatorów, że wskazano jeden dom jednorodzinny dla trzech rodzin do trzech postępowań odrębnych eksmisji z trzech różnych lokali bez podziału fizycznego budynku oraz że Burmistrz Miasta Czchowa wydał zarządzenie o zakazie zasiedlenia nieruchomości w Czchowie. W związku z odmową wykonania tytułu wykonawczego Gmina złożyła do Sądu Rejonowego w Limanowej skargę na czynności komornika wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia i nakazanie Komornikowi wykonania tytułu wykonawczego.

(dowód: akta kontroli, str. 98-107, 306-314)

Dnia 16 maja 2016 r. Sąd Rejonowy w Limanowej postanowił uwzględnić skargę i uchylić w całości zaskarżone postanowienie Komornika oraz nakazać wykonanie tytułów wykonawczych stanowiących podstawę egzekucji. Wobec uchylenia postanowienia o odmowie przeprowadzenia egzekucji Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Limanowej wyznaczył termin egzekucji na dzień 30 czerwca 2016 r. Dnia 27 czerwca

2016 r. Prokurator Okręgowy w Nowym Sączu działając na rzecz mieszkańców budynku komunalnego wniósł do Sądu Rejonowego w Limanowej pozew o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych w postaci ośmiu aktów notarialnych z 27 listopada 2015 r. zaopatrzonych w sądową klauzulę wykonalności. W pozwie domagał się udzielenia zabezpieczenia poprzez zawieszenie postępowań egzekucyjnych prowadzonych na podstawie ww. tytułów wykonawczych przez Komornika. Po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy w Limanowej postanowił udzielić stronie powodowej zabezpieczenia roszczenia na czas trwania postępowania poprzez zawieszenie postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez Komornika. W uzasadnieniu podano m.in., że część dłużników (na rzecz których Prokurator wystąpił) złożyło pisemne oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych od złożonych (jak twierdzą) pod wpływem błędu i groźby oświadczeń woli. W stosunku natomiast do wszystkich dłużników zachodzi obawa, że nie będzie ich gdzie eksmitować, skoro nadal pozostaje otwarta sprawa związana z wydaniem przez Burmistrza Czchowa zarządzenia o zakazie zasiedlania budynku, do którego dłużnicy mają być przeniesieni. Sąd Rejonowy w Limanowej przesyłając w dniu 1 lipca 2016 r. odpis pozwu, zobowiązał Gminę do złożenia w terminie 14 dni odpowiedzi na pozew oraz złożenia wszelkich wniosków dowodowych.

Miasto Limanowa złożyło do Sądu Rejonowego w Limanowej odpowiedź na pozew, w której wniosło o oddalenie powództwa twierdząc m.in., że nie doszło do skutecznego uchylenia się przez mieszkańców budynku komunalnego w Limanowej od skutków prawnych oświadczeń woli, a nadto, że zarządzenie Burmistrza Czchowa dotyczące zakazu zasiedlania nieruchomości położonej w Czchowie, jest niezgodne w sposób ewidentny z prawem i nie stanowi przeszkody w prowadzeniu egzekucji.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 302-305, 701-722)

Dnia 15 grudnia 2015 r. do Urzędu wpłynęło pismo od Miasta Czchów w sprawie przekazania wyjaśnień odnośnie do działań mających na celu ulokowanie rodzin romskich na terenie Czchowa. W treści pisma Burmistrz Czchowa prosił o przekazanie m.in. następujących informacji: jakie są zamierzenia władz Limanowej wobec przedmiotowej nieruchomości, jaki będzie status zakupionej nieruchomości, na jakich zasadach miałyby się odbywać zamieszkanie rodziny romskiej w zakupionym budynku, jaka jest docelowa liczebność rodzin, czy w zakupionym budynku prowadzone są prace adaptacyjne, czy została opracowana dokumentacja budowlana, z jakich środków sfinansowany został zakup nieruchomości. W przypadku pozyskania dofinansowania Burmistrz zwrócił się o przekazanie kserokopii wniosku o dofinansowanie oraz umowy. Odpowiedzi na ww. pismo Gmina udzieliła 17 grudnia 2015 r.

Dnia 16 grudnia 2015 r. Burmistrz Miasta Czchów wezwał Burmistrza Limanowej do (cyt.) *natychmiastowego złożenia wyjaśnień dotyczących nieruchomości komunalnej Miasta Limanowa zlokalizowanej w miejscowości Czchów* podając m.in., że zgodnie z informacją na temat wykorzystania budynku na cele mieszkalne i w kontekście zbliżającej się zimy Urząd chce uzyskać zapewnienie, że mieszkania komunalne Limanowej spełniają wszystkie wymogi określone przepisami prawa. W odpowiedzi na ww. pismo Burmistrz Limanowej pismem z 21 grudnia 2015 r. zapewnił Burmistrza Czchowa, że zakupiony budynek spełnia wszystkie wymogi. W treści pisma, Burmistrz Limanowej zwrócił się o udzielenie wyjaśnień, na jakiej podstawie urzędnicy Urzędu Miasta Czchów poinformowali przedstawicieli rodziny romskiej o możliwości odmowy zameldowania osób w budynku i przyjęcia dzieci do szkoły publicznej. W dniu 17 grudnia 2015 r. Burmistrz Czchowa złożył do Wojewody Małopolskiego wniosek o skontrolowanie zgodności z prawem uchwały Rady Miasta Limanowa z dnia 30 lipca 2015 r. (nr XIII/100/2015) oraz umowy sprzedaży z dnia 30 listopada 2015 r. (akt notarialny Rep. A nr 5162/2015). Załącznikiem do ww. pisma było pismo mieszkańców Czchowa skierowane do Burmistrza wyrażające obawy dotyczące planowanego sąsiedztwa rodzin romskich. W tym samym dniu Burmistrz Czchowa zwrócił się do Wojewody Małopolskiego z wnioskiem o *natychmiastową interwencję w sprawie naruszeń prawa przez Burmistrza Miasta Limanowa w zakresie planowanego ulokowania kilku rodzin romskich w lokalu komunalnym Miasta Limanowa zlokalizowanym w Gminie Czchów*. W związku z ww. wnioskiem dnia 23 grudnia 2015 r. MUW zwrócił się do Burmistrza Miasta Limanowa o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 489-494, 497-500, 507-509, 522)

Dnia 21 grudnia 2015 r. Burmistrz Miasta Limanowa otrzymał pismo od Burmistrza Miasta Czchów dotyczące (cyt.) *wezwania do wstrzymania działań przesiedleńczych 4 rodzin romskich do mieszkania komunalnego Miasta Limanowa zlokalizowanego w miejscowości Czchów*. W treści pisma m.in. podano, że brak odpowiedzi/informacji ze strony Burmistrza Miasta Limanowa na pisma kierowane do niego oraz brak odpowiedzi od Wojewody Małopolskiego na petycje mieszkańców gminy Czchów, powoduje narastanie społecznych niepokojów.

W dniu 23 grudnia 2015 r. Burmistrz Miasta Limanowa zwrócił się do Burmistrza Miasta Czchów (podając w treści pisma, że kierowane jest ono w związku z informacjami uzyskanymi od jednej z osób, która miała zamieszkać w zakupionym budynku w Czchowie) z prośbą o udzielenie odpowiedzi na pytania: czy prawdą jest, że w Urzędzie Miasta Czchów poinformowano go, że ani on, ani nikt z rodziny romskiej nie zostaną zameldowani pod adresem zamieszkania w Czchowie; nie otrzymają pomocy społecznej; dzieci romskie nie będą mogły uczęszczać do szkoły publicznej w Czchowie. Pismo to przesłane zostało do wiadomości Wojewody Małopolskiego i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych).

Dnia 28 grudnia 2015 r. Burmistrz Czchowa zwrócił się do Burmistrza Limanowej z wnioskiem o przekazanie kompletu dokumentów związanych z realizacją przedsięwzięcia mającego na celu przeprowadzenie 4 rodzin romskich do budynku w Czchowie, podając w uzasadnieniu, że uzyskanie tych informacji jest niezbędne do opracowania materiałów na Sesję Rady Miejskiej w Czchowie, na której będzie przedstawiona sytuacja dotycząca przedmiotowej nieruchomości. Żądane dokumenty zostały przesłane do Czchowa 29 grudnia 2015 r.

Pismem z 31 grudnia 2015 r. do Wojewody Małopolskiego (skierowanym również do wiadomości Rzecznika Praw Obywatelskich, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Burmistrza Miasta Czchów) Burmistrz Miasta Limanowa przedstawił informacje dotyczące zakupu nieruchomości w Czchowie i sytuację rodzin mających w niej zamieszkać oraz zadał pytania: na jakiej podstawie Burmistrz Miasta Czchów uzurpuje sobie decydowanie, którzy obywatele polscy mogą zamieszkiwać na terenie jego gminy; dlaczego straszy ludzi odmową zameldowania, przyjęcia dzieci do szkoły i wypłaty przysługujących zasiłków. W treści pisma zwrócono również uwagę, że dwudziesto-osobowa rodzina romska przeprowadziła się do zakupionego przez Miasto Limanowa domu w Marcinkowicach, gdzie bardzo dobrze funkcjonuje.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 510-521)

W treści pisma skierowanego 5 stycznia 2016 r. do Wojewody Małopolskiego, Burmistrz Miasta Limanowa przedstawił swoje stanowisko wobec zarzutów Burmistrza Miasta Czchowa, uznając je za bezpodstawne. Według treści pisma, żaden przepis prawa nie zakazuje osobie prawnej jaką jest Miasto Limanowa nabywania nieruchomości w obrocie cywilnoprawnym. Nie ma zatem żadnych podstaw do kwestionowania legalności działań organów Miasta Limanowa. Uchwała z dnia 30 lipca 2015 r. została podjęta w granicach prawa i na podstawie prawa. Rada Miasta Limanowa upoważniła Burmistrza do nabycia nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi do zasobu komunalnego Miasta Limanowa, dla potrzeb zapewnienia odpowiednich warunków mieszkaniowych mieszkańcom Limanowej, należącym do romskiej grupy etnicznej oraz do przekazania nieruchomości nabytych ze środków dotacji osobom społeczności romskiej w formie umów cywilnoprawnych na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Wojewodą Małopolskim a Miastem Limanowa w ramach rządowego *Programu integracji*.

Dnia 25 stycznia 2016 r. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji zwróciło się do Burmistrza Miasta Limanowa¹⁵ o przesłanie informacji (w tym dokumentacji fotograficznej) dotyczącej obecnej sytuacji mieszkaniowej osób, na potrzeby których przeznaczony jest budynek położony w Czchowie oraz o przekazanie stanowiska do spraw przedstawionych w załączonym piśmie Radnego Powiatu w Brzesku, zamieszkałego w Czchowie. Autor ww. pisma twierdził, iż zarówno na podstawie przekazów medialnych, jak i bezpośrednich

¹⁵ Skierowanym do wiadomości pełnomocnika Wojewody Małopolskiego ds. mniejszości narodowych i etnicznych.

rozmów z przedstawicielem Romów (jedną z osób, która miała zamieszkać w budynku w Czchowie) można odnieść wrażenie, że w działaniach samorządu Limanowej więcej jest presji i środków przymusu niż działań na rzecz dobra mieszkańców. Wyraził również obawy – prosząc o zainteresowanie się sprawą oraz zapewnienie wsparcia prawnego – czy mieszkańcy budynku komunalnego w Limanowej nie zostali pod przymusem przekonani do podpisania dokumentów zawierających niekorzystne dla nich zapisy, pozbawiające ich licznych praw lokatorskich. W związku z otrzymanym ww. pismem Burmistrz Miasta Limanowa poinformował Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji¹⁶ o złym stanie tego budynku oraz o wydaniu decyzji na jego rozbiórkę (załączając dokumentację fotograficzną również budynku zakupionego w Czchowie). W treści pisma zawarto również informacje na temat okoliczności zakupu nieruchomości w Czchowie i wyrażenia zgody przez mieszkańców budynku komunalnego w Limanowej na jego opuszczenie.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 536-541, 543-553)

Dnia 14 stycznia 2016 r. Wydział Prawny i Nadzoru MUW (w związku z pismem jednej z osób, która miała zamieszkać w budynku w Czchowie, w którym m.in. oświadczono, że mieszkańcy budynku komunalnego w Limanowej podpisali akt notarialny w dniu 27 listopada 2016 r. pod wpływem nacisku ze strony Burmistrza Miasta Limanowa, że zostanie im odcięty prąd i woda, a w najbliższym czasie budynek zostanie poddany rozbiórkę oraz że mieszkańcy tego domu informowali Burmistrza o woli dalszego mieszkania w Limanowej lub powiecie limanowskim) zwrócił się do Burmistrza Miasta o ponowne zajęcie stanowiska w tej sprawie. W odpowiedzi na ww. pismo, 26 stycznia 2016 r. Burmistrz Miasta Limanowa poinformował Wydział Prawny i Nadzoru MUW, iż: osoby wskazane w piśmie, w kancelarii notarialnej w dniu 27 listopada 2015 r., dobrowolnie podpisały oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777 par. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego¹⁷ i oświadczyli, że zobowiązują się do opuszczenia i opróżnienia lokali mieszkalnych w terminie do dwóch tygodni od dnia złożenia przez Miasto oświadczenia o dysponowaniu nieruchomością w Czchowie. Osoby te miały możliwość wyboru budynku mieszkalnego, a jedynym warunkiem jaki budynek ten miał spełniać to kryterium cenowe oraz stan techniczny i wyposażenie w media pozwalające na zamieszkanie wielopokoleniowej rodziny. Mieszkańcy byli informowani, że z uwagi na zły stan techniczny budynku złożony został wniosek o wydanie pozwolenia na rozbiórkę oraz w konsekwencji została wydana taka decyzja. Z uwagi na powyższe Burmistrz, w odpowiedzi na wnioski mieszkańców dotyczące wykonywania bieżących remontów i napraw informował, że wobec wydania ww. decyzji oraz sytuacji, gdy stosunek najmu został rozwiązany nie ma takiej możliwości (mieszkańcy zajmują budynek bez tytułu prawnego).

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 554-557)

Pismem z 12 lutego 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Burmistrza Miasta Limanowa o spotkanie z przedstawicielami swojego Biura w Urzędzie Miasta Limanowa w dniu 17 lutego 2016 r. Pismem z 18 marca 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich wyraził niepokój jaki budzi w nim konsekwencja władz Limanowej zmierzająca do wyegzekwowania od mieszkańców budynku komunalnego realizacji oświadczeń woli złożonych przez jego mieszkańców. W treści pisma podano, że Rzecznik ma poważne wątpliwości, wynikające z rozmów z mieszkańcami tego budynku, czy w momencie składania tych oświadczeń rzeczywiście byli oni w pełni świadomi konsekwencji poddania się egzekucji. Nie bez znaczenia jest przy tym fakt, że osoby, które złożyły wspomniane oświadczenia, podejmują obecnie starania, aby uchylić się od skutków prawnych tych oświadczeń, jako złożonych pod wpływem błędu i groźby. W tej sytuacji, Rzecznik zaapelował do Burmistrza o powstrzymanie się od wszelkich działań, które zmierzać mogą do przeniesienia rodzin romskich z dotychczas zajmowanego budynku wbrew ich woli.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 563, 586-587)

Dnia 18 lutego 2016 r. Burmistrz Czchowa przesłał do wiadomości Burmistrza Limanowej Zarządzenie nr 12/2016 z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie zapewnienia porządku, spokoju

¹⁶ Pismem z dnia 27 stycznia 2016 r. skierowanym również do wiadomości pełnomocnika Wojewody Małopolskiego ds. mniejszości narodowych i etnicznych.

¹⁷ Dz. U. z 2014 poz. 101 ze zm.

i bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Czchów. Na podstawie tego zarządzenia Burmistrz Czchowa wprowadził zakaz zasiedlenia nieruchomości położonej w Czchowie, do odwołania. W uzasadnieniu podano m.in., że skoro zakup tej nieruchomości został dokonany w celu realizacji *Programu integracji* i w konsekwencji nieruchomość ta ma być zasiedlona przez osoby społeczności romskiej, to Burmistrz Czchowa stwierdził istnienie zagrożenia dla porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego. Według treści uzasadnienia, władze miasta Limanowa nie przekazały wcześniej żadnych informacji o planowanych działaniach na terenie gminy Czchów, które były niezbędne do przygotowania mieszkańców Gminy na nową sytuację społeczną, tj. zamieszkanie społeczności romskiej. Sprzeciw lokalnej społeczności stwarza, według treści uzasadnienia, realne ryzyko wystąpienia niepokojów społecznych i sytuacji przejawiających się agresją wobec rodzin romskich. Zarządzenie to zostało zatwierdzone przez Radę Miejską w Czchowie uchwałą nr XIII/139/2016 z dnia 16 marca 2016 r. w sprawie zatwierdzenia zarządzenia Nr 12/2016 Burmistrza Czchowa z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Czchów. W związku z otrzymanym Zarządzeniem o zakazie zasiedlania zakupionej nieruchomości Miasto Limanowa skierowało w dniu 19 lutego 2016 r. do Wojewody Małopolskiego wniosek o wszczęcie postępowania nadzorczego w przedmiocie tego zarządzenia i stwierdzenie jego nieważności. Dnia 17 marca 2016 r. Miasto Limanowa zwróciło się z prośbą do Wojewody Małopolskiego o pilne przekazanie informacji na temat wyniku postępowania nadzorczego powołując się na słowa pracownika Wydziału Nadzoru Prawnego i Kontroli MUW wypowiedziane na spotkaniu z Wicewojewodą Małopolskim w Nowym Sączu w dniu 22 lutego 2016 r., iż *z uwagi na ewidentne naruszenie prawa w odniesieniu do zarządzenia wydane zostanie rozstrzygnięcie nadzorcze uchylające to zarządzenie*. W dniu 22 marca 2016 r. Burmistrz Miasta Limanowa wezwał Radę Miejską w Czchowie do usunięcia naruszenia prawa, do którego doszło poprzez podjęcie uchwały w przedmiocie zatwierdzenia zarządzenia nr 12/2016. Dnia 27 kwietnia 2016 r. Miasto Limanowa złożyło do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie skargę na uchwałę nr XIII/139/2016 z dnia 16 marca 2016 r. w sprawie zatwierdzenia przedmiotowego zarządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 205-226, 233)

W treści informacji udzielonej przez MUW w trakcie niniejszej kontroli¹⁸ podano, iż Uchwała Rady Miejskiej w Czchowie nr 13/139/2016 z dnia 16 marca 2016 r. w sprawie zatwierdzenia zarządzenia Burmistrza Czchowa uznana została za dokument niezgodny z obowiązującym prawem. Wojewoda Małopolski w trybie nadzoru prawnego zaskarżył zarządzenie i uchwałę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Ponadto, korzystając z uprawnienia nadzorczego zawnioskował o ich wspólne rozpatrzenie. W treści skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego – jak podano w udzielonej informacji – znajduje się fragment dotyczący dyskryminacji: *w ocenie strony skarżącej, przyjęta regulacja narusza prawo do równego traktowania przez władze publiczne i godzi w generalną zasadę konstytucyjną zakazującą stosowania dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym. W niniejszym stanie faktycznym dyskryminacja polega na racjonalnie nieusprawiedliwionym różnicowaniu w traktowaniu osób wywodzących się ze społeczności romskiej, poprzez uznanie, iż ich potencjalne zamieszkanie na terenie Gminy Czchów powinno być odmiennie traktowane poprzez organy tej Gminy niż wszystkich innych osób zamieszkujących i potencjalnie mogących zamieszkać na terenie tej Gminy. Dyskryminacji tego rodzaju nie mogą usprawiedliwiać przepisy prawa lokalnego. Zakaz dyskryminacji wynikającej z przynależności etnicznej wynika ponadto z art. 6 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 573), który stanowi, że organy władzy publicznej są zobowiązane podejmować odpowiednie środki w celu popierania pełnej i rzeczywistej równości w sferze życia ekonomicznego, społecznego, politycznego i kulturalnego pomiędzy osobami należącymi do większości oraz do ochrony osób, które są obiektem dyskryminacji, wrogości lub przemocy, będących skutkiem ich przynależności do mniejszości.*

(dowód: akta kontroli str. 815-818)

¹⁸ Pismo MUW nr BW-V.1610.2.2016 z 22 sierpnia 2016 r. przekazane w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli.

W dniu 25 maja 2016 r. Rada Miejska w Czchowie podjęła uchwałę nr XV/151/2016 w sprawie odmowy uwzględnienia wezwania do usunięcia naruszenia prawa podnosząc m.in., że zarządzenie to było w pełni uzasadnione w szczególności poprzez narastanie negatywnych nastrojów w lokalnej społeczności, o czym świadczą m.in. (cyt.) *apele i petycje mieszkańców oraz sygnały ze społeczności romskiej, próby bezprawnych działań podejmowanych przez władze Miasta Limanowa, w tym nierespektowanie przez władze Miasta Limanowa wytycznych kierowanych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji dotyczące wstrzymania zasiedlania nieruchomości w Czchowie do czasu ostatecznego wyjaśnienia sytuacji, brak reakcji ze strony organów odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa czy wreszcie niemożność działania przez władze wojewody.* W odpowiedzi na pismo z 19 lutego 2016 r. zawierające wniosek o wszczęcie postępowania nadzorczego MUW dnia 14 kwietnia 2016 r. poinformował Burmistrza Miasta Limanowa, iż w dniu 12 kwietnia 2016 r. Wojewoda Małopolski złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie na przywołane zarządzenie. W uzasadnieniu podano, że składając skargę do Sądu Administracyjnego, a nie wydając rozstrzygnięcia nadzorczego organ nadzoru chciał zapobiec ewentualnej eskalacji konfliktu pomiędzy obydwojema jednostkami samorządu terytorialnego i społecznościami obu tych gmin. Poinformowano również, że Wojewoda Małopolski zamierza złożyć skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie również na uchwałę nr XIII/139/2016 Rady Miejskiej w Czchowie z dnia 16 marca 2016 r. w sprawie zatwierdzenia przedmiotowego zarządzenia.
(dowód: akta kontroli str. 98-107, 217-228)

Pismem z dnia 8 marca 2016 r. Gmina Czchów wniosła skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego na uchwałę Rady Miasta Limanowa z dnia 30 lipca 2015 r. nr XIII.100.2015 w sprawie realizacji zadania dotyczącego poprawy warunków mieszkaniowych społeczności romskiej z terenu Miasta Limanowa, domagając się stwierdzenia jej nieważności. Zaskarżonej uchwale strona skarżąca zrzuciła naruszenie:

- art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 ze zm.), poprzez podjęcie przez Radę Miasta Limanowa zaskarżonej uchwały w sprawie wyrażenia zgody na nabycie nieruchomości bez wskazania, których nieruchomości ta zgoda dotyczy;
- art. 2 ust. 1 pkt 10 w związku z art. 4 ust. 1, art. 20 ust. 1, art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 ze zm.), poprzez nabycie na podstawie zaskarżonej uchwały do gminnego zasobu mieszkaniowego nieruchomości położonych w innej gminie.

W dniu 5 lipca 2016 r. WSA postanowił odrzucić ww. skargę w uzasadnieniu podając m.in., że skarżąca strona nie wykazała, by poprzez podjęcie zaskarżonej uchwały nastąpiło naruszenie jej interesu prawnego lub uprawnienia.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 787-796)

Dnia 18 marca 2016 r. Burmistrz Miasta Limanowa zwrócił się do Burmistrza Miasta Czchowa o udzielenie odpowiedzi na pismo z 23 grudnia 2015 r. w sprawie domniemanej odmowy zameldowania, uczęszczania do szkoły dzieci oraz wypłacania świadczeń osobom narodowości romskiej, która miała zamieszkać w zakupionej nieruchomości w Czchowie. Burmistrz Miasta Czchów, pismem z 21 marca 2016 r. wyjaśnił, że udzielenie takich informacji nastąpiło w oparciu o stan faktyczny przedstawiony przez jedną z osób, która miała zamieszkać w budynku w Czchowie oraz posiadane przez nią na ówczesny dzień dokumenty, a cała sytuacja została wyjaśniona na spotkaniu z Wicewojewodą Małopolskim, które odbyło się w Nowym Sączu 23 lutego 2016 r. w obecności również władz Miasta Limanowa.

W dniu 15 kwietnia 2016 r. do Wydziału Prawnego i Nadzoru MUW wpłynęło pismo od jednej z osób, która miała zamieszkać w budynku w Czchowie z prośbą o interwencję w sprawie odmowy świadczenia usług komunalnych dla budynku w Limanowej. W związku z ww. pismem Wydziału Prawny i Nadzoru MUW zwrócił się do Burmistrza Limanowej z prośbą o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie. W odpowiedzi Burmistrz poinformował MUW, iż nie ma możliwości stosowania indywidualnych warunków w zakresie dostarczania wody, odbioru ścieków i odpadów z uwagi na fakt, iż te usługi komunalne realizowane są dla wszystkich mieszkańców na podstawie odpowiedniej umowy i na

warunkach jednakowych dla wszystkich nieruchomości Miasta Limanowa, a zasady regulowane są w ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz uchwałami rady i harmonogramem. Jednocześnie Burmistrz ponownie poinformował, że budynek komunalny jest budynkiem nie nadającym się do zamieszkania i zajmowany jest bezprawnie.

(dowód: akta kontroli str. 98-107)

W dniu 21 kwietnia 2016 r. Prokuratura Rejonowa w Nowym Sączu zwróciła się do Burmistrza Miasta Limanowa, iż w związku z prowadzeniem czynności sprawdzających w sprawie z zawiadomienia Ministerstwa Sprawiedliwości Departamentu Wykonywania Orzeczeń i Probacji dotyczącym ewentualnego przestępstwa urzędniczego w związku z przesiedlaniem trzech rodzin romskich z domu przeznaczonego do rozbioru, prosi o udzielenie informacji na temat czynności podejmowanych przez urzędników Miasta Limanowa przy tym wysiedlaniu (w terminie do 29 kwietnia 2016 r.). Odpowiedzi na powyższe pismo Burmistrz udzielił w dniu 27 kwietnia 2016 r. Podając żądane informacje, Burmistrz zaprotestował przeciwko określeniu przedmiotowej sytuacji jako wysiedlenie.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 695-696)

Poszukując alternatywnej drogi porozumienia z mieszkańcami budynku komunalnego, Burmistrz zaproponował ww. osobom spotkanie (na dzień 29 kwietnia 2016 r.). Z notatki służbowej sporządzonej przez Asystentkę społeczności romskiej w Limanowej wynika, że na spotkaniu tym miało być zaproponowane tymczasowe rozwiązanie polegające na zakupieniu kontenerów mieszkalnych dla tych rodzin (usytuowanych na terenie Miasta Limanowa). Pomimo zaproszenia, rodziny te nie wyraziły zainteresowania i zignorowały zaproszenie.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 589)

Dnia 23 czerwca 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do Burmistrza Miasta Limanowa, w związku ze zbliżającym się terminem eksmisji mieszkańców budynku komunalnego, pismo w którym apelował o powstrzymanie się od wszelkich prób przeniesienia rodzin romskich wbrew ich woli z obecnego miejsca zamieszkania do innej gminy oraz pilne podjęcie takich działań, dzięki którym będzie możliwe rozwiązanie zaistniałego sporu bez potrzeby odwoływania się do jakichkolwiek środków przymusu. W odpowiedzi na ww. pismo, Burmistrz Miasta Limanowa w dniu 29 czerwca 2016 r. poinformował Rzecznika Praw Obywatelskich, iż Miasto Limanowa nie widzi możliwości wstrzymania czynności zmierzających do wykonania umów zawartych przez miasto z mieszkańcami budynku przeznaczonego do rozbioru. W treści pisma zaznaczył m.in., że ze względu na stan budynku komunalnego stwarzający zagrożenie dla jego mieszkańców, to on jako właściciel nieruchomości będzie ponosił ewentualną odpowiedzialność w razie zaistnienia zagrożenia dla przebywających tam osób. Przypominał, że zakup budynku w Czchowie nastąpił przy pełnej współpracy z rodzinami romskimi. Zaznaczył również, że działania Urzędu są w pełni akceptowane przez środowisko romskie, a w Marcinkowicach, gdzie przeprowadziła się blisko 20 osobowa rodzina romska nie ma żadnych problemów. Kolejne rodziny romskie żyjące w trudnych warunkach na terenie Miasta Limanowa zwracają się do Urzędu, aby Miasto rozważyło zakup nieruchomości dla nich. Od miesiący szukają nieruchomości, które są dostępne na rynku, aby Miasto mogło je zakupić.

W związku z wypowiedzią pełnomocnika Rzecznika Praw Obywatelskich dla TVP 3 Kraków z 5 lipca 2016 r. o następującej treści (cyt.): *takie przypadki, jak przypadek Limanowej, traktujemy jako pewne wypaczenie realizacji tego programu. Problem nie tkwi w samym programie, problem tkwi w tym, jak ten program jest realizowany, w dniu 18 lipca 2016 r.* Burmistrz Miasta Limanowa zwrócił się do Rzecznika Praw Obywatelskich o udostępnienie szczegółowego zestawienia elementów oraz założonych celów *Programu integracji*, które zostały przez Miasto Limanowa zrealizowane niezgodnie z jego założeniami. W odpowiedzi (pismo znak: XI.816.13.2015.MS.) Zastępczyni Rzecznika ds. Równego Traktowania odnosząc się do definicji terminu *integracja* stwierdziła m.in., że *realizowany przez władze Limanowej projekt ani nie został wspólnie wypracowany, ani nie jest uzgodniony z rodzinami, które miałyby z niego skorzystać. Nawet jeśli we wstępnej fazie projektu*

władze samorządowe rzeczywiście działały w porozumieniu z limanowskimi Romami to obecnie, na etapie finalizowania projektu, takiego konsensusu nie ma. Przedstawiając swoje stanowisko wezwała Burmistrza do ponownej analizy sprawy i podjęcia takich działań, które pozwolą rozwiązać zaistniały spór we współpracy i w porozumieniu ze społecznością romską.

W odpowiedzi na ww. pismo, udzielonej 8 sierpnia 2016 r., Burmistrz Miasta m.in. zwrócił uwagę, że trudno przyjąć wynikający z powyższego pisma wniosek, że rodziny romskie, dla których program jest realizowany, w każdej chwili, na każdym etapie postępowania mają prawo zmienić zdanie i wycofać się z wcześniejszych ustaleń. Przy takiej zasadzie, żaden samorząd nie wykona żadnych działań na rzecz społeczności romskiej. Burmistrz zwrócił ponadto uwagę, że należy dostrzec, iż zmiana stanowiska rodzin romskich, co do zamieszkania w Czchowie, jest bezpośrednio związana z (cyt.) *rasistowską ofensywą władz Czchowa przeciwko zamieszkaniu na terenie tej gminy rodzin romskich*. Zwrócił również uwagę na różnicę w tym, jak podeszły do rodzin romskich władze Czchowa, a jak samorząd Gminy Chelmec, w której jest położona również zakupiona przez Miasto nieruchomość w Marcinkowicach. Jednocześnie Burmistrz zadał pytanie, jakie działania, od lutego 2016 r. Urząd Rzecznika Praw Obywatelskich podjął przeciw bezprawnym działaniom Burmistrza Czchowa, poza przystąpieniem do sprawy przed WSA w lipcu 2016 r. oraz czy podjęto próbę wyjaśnienia, czy doszło do gróźb bezprawnych ze strony władz Czchowa w odniesieniu do rodzin romskich. W treści pisma Burmistrz zwrócił uwagę, że kolejne rodziny romskie żyjące w złych warunkach mieszkaniowych wskazują domy, w których chciałyby zamieszkać, ale w sytuacji braku uchylecia uchwały i zarządzenia porządkowego wydanych przez władze Czchowa nie można przystąpić do zakupu kolejnych nieruchomości z uwagi na możliwość powtórzenia takiej sytuacji w innych gminach.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 573-585)

Dnia 13 czerwca 2016 r. Wojewoda Małopolski zwrócił się do Burmistrza Miasta Limanowa o rozważenie możliwości skorzystania (w trakcie realizacji kolejnej edycji *Programu integracji*) z doświadczeń innych gmin i miast regionu Małopolski, które nie budzą kontrowersji i są powszechnie akceptowane (polegające m.in. na budowaniu wielorodzinnych budynków mieszkalnych dla rodzin romskich lub stawiając kontenery mieszkalne). W odpowiedzi na ww. pismo, Burmistrz zaznaczył, że na terenie miasta Limanowa nie występuje osiedle romskie. Rodziny romskie mieszkają w lokalach komunalnych, które znajdują się w budynkach wspólnot mieszkaniowych lub w całości stanowiących własność Miasta. Zamieszkanie rodzin romskich we wspólnotach mieszkaniowych dało dobre rezultaty, część tych rodzin zintegrowało się, wzięli inicjatywę w swoje ręce, podjęli próbę wyrównania różnic, wykupili lokale mieszkalne i sami dbają o ich utrzymanie i remonty. Największą bolączką rodzin romskich jest nadmierne zagęszczenie w lokalach. Ponieważ miasto nie dysponuje w swoim zasobie wolnymi lokalami podejmowane są próby zakupu budynków mieszkalnych. Rodzina romska bierze czynny udział w poszukiwaniach swojego nowego miejsca zamieszkania. Dwie wielopokoleniowe rodziny romskie wskazały już nieruchomości, w których chciałyby zamieszkać i nie są to nieruchomości znajdujące się na terenie miasta Limanowa. Gmina nie podejmuje kroków zmierzających do ich zakupu, z uwagi na nie zakończoną sprawę rodzin z budynku przeznaczonego do rozbioru. Burmistrz zaznaczył, że Miasto nie będzie dążyć do tworzenia osiedli romskich, gdyż widzi, na przykładzie innych gmin, że takie osiedla nie sprzyjają integracji społeczności.

(dowód: akta kontroli str. 98-107, 619-621)

W dniu 24 marca 2016 r. 24 osoby ze społeczności romskiej, za pośrednictwem Asystenta społeczności romskiej w Limanowej, zwróciły się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji (poprzez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów)¹⁹ z prośbą *aby korzystając ze swoich uprawnień pomógł Burmistrzowi Miasta Limanowa w sprawie realizacji programu integracji Romów i zapewnienia im godnych warunków mieszkaniowych*. W treści pisma, jego autorzy pytają m.in. *czy można zakazać Romom zamieszkania na terenie innej gminy, czy Burmistrz może odmówić zameldowania, czy przyjęcia dzieci do szkół oraz, że czekają,*

¹⁹ Podano do wiadomości: Rzecznika Praw Obywatelskich, Wojewody Małopolskiego, Przewodniczącej Sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

aby Burmistrz mógł kupić kolejne domy – dla kolejnych rodzin romskich, prosząc jednocześnie o wsparcie działań Burmistrza, który z nami rozmawia i traktuje nas jako pełnoprawnych obywateli Polski.

(dowód: akta kontroli str. 593-601)

Dnia 18 lipca 2016 r. Prezes Krajowego Stowarzyszenia Romów „Amare Roma” wystąpił, za pośrednictwem Asystenta społeczności romskiej w Limanowej, do Wojewody Małopolskiego z prośbą o możliwość spotkania. Na spotkaniu tym, według treści pisma chciałby poruszyć istotne sprawy związane z realizacją *Programu integracji* oraz przedstawić kilka uwag dotyczących niekorzystnych rozstrzygnięć, które powstały przy realizacji zakupu przez limanowski samorząd domu w Czchowie dla rodzin romskich. Temat romski stał się tematem konfliktu rodzin romskich zamieszkających w Limanowej. Desperacja rodzin romskich w Limanowej – według treści pisma – jest spowodowana niezrozumiałym postanowieniem władz Czchowa, które wprowadzają niepokój wśród Romów i całego społeczeństwa. W treści pisma do Wojewody Małopolskiego Asystent społeczności romskiej podniósł, że (cyt.) *działania zakupu nieruchomości w Czchowie przez limanowski samorząd wytyczały dobre rozwiązania, przez które rodziny romskie mogły poprawić swoje dotychczasowe warunki mieszkaniowe poprzez lepszy start, bezpieczeństwo, trwałość, poczucie własności, której nigdy nie doznali, a dzięki realizacji Programu rodziny romskie mogły mieć swój wymarzony dom, w którym mieli by nie tylko schronienie, ale przede wszystkim godne warunki życiowe. Rodziny romskie wyrażają zgodę na zakup nieruchomości poza terenem miasta Limanowa, dobrze rozumieją słowa zawarte w Programie – integracja społeczności romskiej – właśnie to jest właściwie pojmowana integracja. W związku z licznymi informacjami, rodziny romskie są zaniepokojone i zbulwersowane – pytając jak to możliwe, że osoby które są odpowiedzialne i stoją na wysokich stanowiskach w naszym kraju, nie reagują, łamane są prawa człowieka! Zarządzenie wydane przez władze Czchowa to nic innego jak nawoływanie całej społeczności do nienawiści, jest to rasizm! (...) Wśród rodzin romskich narasta agresja z powodu rodzin, które swoim uporem nie chcą się przeprowadzić do Czchowa, tym samym blokują rodziny które chcą skorzystać z dobrodziejstw, które niesie Program integracji. Potrzebę spotkania uzasadniam prośbami rodzin romskich zamieszkających w Limanowej, które sygnalizują konieczność wyjaśnienia.*

(dowód: akta kontroli str. 590-592)

W dniu 18 lipca 2016 r. Burmistrz Miasta Limanowa powiadomił trzy rodziny romskie, które zwróciły się do Urzędu z prośbą o zakup mieszkań, że zostały zakwalifikowane do *Programu integracji* i w związku z tym, aby rozpoczęły poszukiwania nieruchomości. W przypadku znalezienia takiego budynku i uzyskania zgody od jego właściciela na sprzedaż, Burmistrz zwrócił się z prośbą o przekazanie pisemnej informacji o jego lokalizacji i podanie kontaktu do właściciela. W piśmie poinformowano również, że do zakupu mieszkań może dojść po zrealizowaniu *Programu* z 2015 r. i po złożeniu oświadczenia przed notariuszem wszystkich pełnoletnich członków rodziny o zamiarze dobrowolnego przeprowadzenia się do zakupionej nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 602-614)

Dnia 3 sierpnia 2016 r. w MUW odbyło się spotkanie przedstawicieli społeczności romskiej z Wicewojewodą Małopolskim. Obecny na tym spotkaniu Burmistrz Miasta Limanowa oświadczył, że w jego obecności Wicewojewoda poinformował Romów o tym, że program poprawy warunków mieszkaniowych na rok 2016, na który Miasto Limanowa otrzymało dotację w wysokości 600 tys. złotych może być realizowany niezależnie od tego, że program z 2015 r. nie został zakończony. Poinformował również, że miasto powinno już było być daleko zaawansowane w realizacji tego programu, gdyż już mamy miesiąc sierpień, a program należy zrealizować do końca 2016 roku. Po tej wypowiedzi Wicewojewody, Burmistrz – wg treści oświadczenia – powiedział, że zakomunikował trzem rodzinom romskim, aby poszukiwały budynków, w których będą chcieli zamieszkać – o czym powiadomił Wojewodę – równocześnie zaznaczył, że ostatecznie zakup budynków może nastąpić dopiero po zakończeniu realizacji programu z 2015 roku, gdyż w przeciwnym razie nie mam żadnej pewności czy przy jego realizacji w 2016 roku nie wystąpią podobne trudności jak w roku poprzednim i dlatego nie może narażać miasta

na niebezpieczeństwo ewentualnego zwrotu dotacji. Powiedział również, że na zakup nieruchomości musi wyrazić zgodę Rada Miasta stosowną uchwałą i nie podejrzewa, aby w obecnej sytuacji Rada podjęła taką uchwałę zanim nastąpi rozstrzygnięcie w sprawie z 2015 r. Na tak przedstawione stanowisko Wojewoda – wg treści oświadczenia – powiedział, że niezrealizowanie programu w 2016 r. będzie wyłącznie z winy Miasta Limanowa. Burmistrz zaprotestował przeciw takiemu stwierdzeniu podając, że to właśnie działanie MUW zablokowało realizację *Programu*, gdyż Wojewoda pełniąc nadzór prawny nad zarządzeniami wójtów i burmistrzów oraz nad uchwałami rad gmin powinien był niezwłocznie uchylić zarządzenie Burmistrza Czchowa, a w ślad za nim podjętą uchwałę Rady Miasta Czchowa, o której wszyscy łącznie z Dyrektorem Wydziału Prawnego Wojewody wypowiadają się, że są niezgodne z prawem, a nie zostały uchylone.

(dowód: akta kontroli str. 625-626)

Pismem z 8 sierpnia 2016 r. Burmistrz poinformował MUW, że występują istotne przeszkody w realizacji zadania w ramach porozumienia BW-V.3212.7.2.2015 z 26 czerwca 2015 r., czyli zamieszkania rodzin w budynku dla nich zakupionym w miejscowości Czchów poprzez:

- brak uchYLENIA przez Wojewodę Małopolskiego zarządzenia nr 12/2016 Burmistrza Czchowa z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego na terenie Gminy Czchów i uchwały nr XIII/139/2016 rady Miasta Czchowa z dnia 16 marca 2016 r. w sprawie zatwierdzenia przedmiotowego zarządzenia pomimo faktu, że Wojewoda sprawuje nadzór nad działalnością samorządu terytorialnego pod względem legalności,
- wystąpienie Prokuratury Okręgowej w Nowym Sączu o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia roszczenia, w wyniku którego nie można było przeprowadzić skutecznej eksmisji rodzin z budynku przeznaczonego do rozbiórki i zamieszkania ich w budynku dla nich zakupionego.

(dowód: akta kontroli str. 617)

W tym samym dniu Burmistrz poinformował MUW, iż rodziny romskie objęte zadaniem *Poprawa warunków mieszkaniowych społeczności romskiej* (Porozumienie nr BW-V.3212.9.20.2016 z 15 czerwca 2016 r.) wskazują lokalizacje budynków mieszkalnych poza terenem miasta Limanowa, co rodzi uzasadnione obawy, że Miasto zakupi kolejne nieruchomości, a rodziny romskie nie będą mogły tam zamieszkać z uwagi na działania lokalnych samorządów wzorowane na tych, które zostały podjęte przez władze samorządowe Gminy Czchów. W związku z tymi obawami Burmistrz zwrócił się do MUW z prośbą o wskazanie punktu porozumienia lub innego dokumentu, z którego wynika obowiązek beneficjenta uzyskania zgody władz lokalnych na zakup nieruchomości realizowany w ramach zadania *Poprawa warunków mieszkaniowych społeczności romskiej*: na terenie gminy, o czym wspominał – wg treści pisma – Wicewojewoda Małopolski na spotkaniu w dniu 3 sierpnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 618)

Pismem z 9 sierpnia 2016 r.²⁰, Burmistrz poinformował Wojewodę Małopolskiego, że w związku z faktem, iż rodziny romskie wskazały nieruchomości, w których chciałyby zamieszkać (po ich zakupie przez Miasto Limanowa w ramach *Programu integracji*) znajdujące się poza Miastem Limanowa, istnieją uzasadnione obawy, że władze samorządowe, na terenie których mieli by się osiedlić Romowie, zastosują analogiczne rozwiązania jak Burmistrz Czchowa, który wbrew obowiązującemu prawu wydał zarządzenie porządkowe o zakazie zasiedlania zakupionej dla potrzeb rodzin romskich nieruchomości. Według treści pisma, pomimo wielokrotnych zapowiedzi Dyrektora Wydziału Prawnego i Nadzoru MUW oraz podległych mu pracowników zarządzenie to nie zostało uchylone w drodze rozstrzygnięcia nadzorczego. Co więcej – jak pisze Burmistrz – *Urząd Wojewódzki przedstawia przedmiotowe zarządzenie jako argument w sporze o wykonanie podpisanych umów, jaki Miasto Limanowa toczy z rodzinami romskimi, które na skutek działań władz*

²⁰ Pismo to zostało wysłane do wiadomości Dyrektora Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych w MSWiA, MSWiA, Biura rzecznika Praw Obywatelskich, Józefa Leśniaka – posła na Sejm RP, Wiesława Janczyka – posła na Sejm RP i Wiceministra Finansów, Jana Hamerskiego – Senatora RP, Wójta Gminy Łącko, Wójta Gminy Chelmiec, Asystenta ds. romskich w MOPS Limanowa.

Czchowa zmieniły zdanie odnośnie przeprowadzki do zakupionego w uzgodnieniu z nimi budynku. Tego rodzaju działania MUW skutkują niemożliwością realizacji Programu w odniesieniu do dalszych rodzin, które mają już wybrane nieruchomości do zakupu. Jako osoba odpowiedzialna za racjonalne wydatkowanie środków publicznych nie mogę bowiem dopuścić do sytuacji, w której zakupione budynki stoją puste, a umowy z rodzinami romskimi nie są wykonywane, a przyczyna tego stanu rzeczy jest tolerowanie przez Urząd Wojewódzki łamania prawa. W treści pisma Burmistrz poinformował Wojewodę, iż jeżeli nie uzyska pisemnego stanowiska, że w ramach rozstrzygnięć nadzorczych będą uchylane zarządzenia porządkowe, które byłyby wydawane przez samorządy lokalne, w granicach których miałyby dojść do zakupu nieruchomości na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych rodzin romskich (znalezione wyłącznym ich staraniem), nie zdecyduje się na realizację Programu poprzez zakup nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 615-616)

Dnia 23 sierpnia 2016 r. na portalu www.limanowa.in ukazał się artykuł, w którym Dyrektor Wydziału Prawnego i Kontroli MUW zakwestionował realizację Programu integracji przez Miasto Limanowa wskazując m.in., że (cyt.) *Współpraca z miastem jest trudna. Miasto zakodowało sobie, że chce tych ludzi przenieść na teren innej gminy, a nam się to nie podoba ze względu na protesty tamtej strony.* W związku z wypowiedziami na portalu, Burmistrz Miasta zwrócił się (pismem z 24 sierpnia 2016 r.) do Wojewody Małopolskiego z prośbą o wyjaśnienie m.in. następujących kwestii:

- Czy stanowisko Dyrektora jest stanowiskiem Wojewody Małopolskiego?
- Czy Wojewoda kwestionuje możliwość zakupu przez samorząd nieruchomości na terenie innej gminy (a jeśli tak, to czy będzie podejmował działania odnośnie zakwestionowania zakupu nieruchomości w Marcinkowicach)?
- Na jakiej podstawie prawnej Dyrektor buduje tezę, iż przed zakupem nieruchomości na terenie innej gminy, Miasto winno uzyskać zgodę władz tej gminy?

W świetle wypowiedzi Dyrektora – wg treści ww. pisma – *trudno nie zauważyć, iż kwestionuje on działania, które z MUW w Krakowie zostały już uzgodnione przed podpisaniem stosownych umów (...) gdyby nie niezrozumiała zmiana decyzji w przedmiocie wydania zarządzenia nadzorczego łamiącego wszelkie standardy prawne zakazu zasiedlania nieruchomości w Czchowie i dopuszczenie do jego zafunkcjonowania w obrocie prawnym, to cała sprawa znalazłaby swój finał. Analogiczna sytuacja w Marcinkowicach, gdzie Wójt Gminy Chełmiec zachował się, co prawda nie po myśli części mieszkańców, ale zgodnie z prawem nie budzi już dzisiaj żadnych emocji i może być wręcz traktowana jako modelowy przykład właściwego procesu integracji zadając przy tym kłam powszechnym opiniom na temat Romów jako osób, które nie potrafią się dostosować do reguł życia społecznego.*

(dowód: akta kontroli str. 806-807)

W dniu 30 sierpnia 2016 r. asystent społeczności romskiej w Limanowej zwróciła się do Wojewody Małopolskiego z pismem, w treści którego zadaje m.in. pytanie dlaczego Wojewoda nie wyraża chęci spotkania z nią. Dotychczasowe działania – wg treści pisma – a w zasadzie brak tych działań ze strony Wojewody powodują wzrost napięcia wśród mieszkańców Limanowszczyzny, a także rodzin romskich. Rodziny romskie, mające trudne warunki mieszkaniowe z niecierpliwością i niepokojem oczekują na kontynuację realizacji programu (...) Dlaczego Wojewoda nie uchylił przesąconego rasizmem zarządzenia Burmistrza Czchowa, które w efekcie spowodowało zator w realizacji programu, gdyż wszystkie samorządy, które pozyskały fundusze na realizację programu na rzecz społeczności romskiej wstrzymały się z realizacją ww. programu obawiając się podobnych zarządzeń blokujących ich działania. Dlaczego wobec Burmistrza Czchowa nie zostały wyciągnięte surowe konsekwencje/ Dlaczego Rzecznik Praw Obywatelskich nic nie robi? (...) Co musi się wydarzyć by osoby odpowiedzialne wzięły się należycie za wykonywanie swoich obowiązków? Rodziny romskie są zdeterminowane i gotowe na wymierzenie sprawiedliwości po swojemu na rodzinach (z budynku komunalnego – przypis kontrolera). Czy musi dojść do nieszczęścia? Jako Asystent społeczności romskiej, oczekuję od Wojewody współpracy, zrozumienia, wskazania dobrych rad, które będą widoczne

*u rodzin, a także w całym społeczeństwie, w którym rodziny romskie żyją, a to bardzo ważne, bo to się nazywa dobrze pojmowana integracja*²¹.

(dowód: akta kontroli str. 797-798)

W odpowiedzi na pytanie kontrolera NIK, czy przedstawiciele rodzin romskich, dla których zakupiono dom w Czchowie zgodzili się dobrowolnie na zmianę miejsca zamieszkania i czy zakup ten był wcześniej uzgadniany z przedstawicielami tych rodzin, Burmistrz wyjaśnił, że zakup budynku w Czchowie został dokonany dopiero po podpisaniu przez wszystkich pełnoletnich członków rodzin zamieszkujących w budynku komunalnym w Limanowej umowy i oświadczeń, że przeprowadza się do tego budynku w terminie dwóch tygodni od dnia złożenia przez Miasto pisemnego oświadczenia o dysponowaniu budynkiem. Pierwszy raz budynek w Czchowie mieszkańcy lokali komunalnych w Limanowej oglądali w dniu 14 października 2015 r. przy udziale pośrednika w obrocie nieruchomościami. Otrzymali oni czas do zastanowienia się, czy zamieszkają w tym budynku, ale mogli również wskazać inny budynek, w którym by zamieszkali. Pierwszy termin podpisania umowy i złożenia oświadczenia w tej sprawie został ustalony na 4 listopada 2014 r. Odmówili w tym terminie podpisania umowy uzasadniając ustnie, że znaleźli inny budynek położony w Zalesiu (gmina Kamienica). W dniu 5 listopada 2015 r. podpisali umowę i oświadczenie, że przeprowadzą się do budynku w Zalesiu. Miasto podjęło ustalenia w sprawie nabycia nieruchomości, ale ostatecznie nie doszło do zakupu budynku (właściciel nie wyraził zgody na sprzedaż). W międzyczasie jeden z mieszkańców budynku komunalnego w Limanowej zaproponował do zakupu przez Gminę budynek w Mordarce (właściciel również nie chciał zbyć go na rzecz Miasta Limanowa). W dniu 27 listopada 2015 r. jeden z mieszkańców budynku komunalnego w Limanowej poinformował, że wszyscy lokatorzy podpiszą umowę na przeprowadzenie się do budynku w Czchowie. Bez żadnych wezwań, wszyscy pełnoletni zgłosili się u notariusza i podpisali umowę oraz oświadczenie o poddaniu się rygorowi egzekucji w sprawie zamieszkania w budynku w Czchowie.

(dowód: akta kontroli str. 627-628)

Ponadto Burmistrz oświadczył m.in., że *wszystkie przyjęte procedury, które zastosowano, były omawiane i zostały uzgodnione z rodzinami romskimi tak w odniesieniu do budynku w Marcinkowicach, jak i w Czchowie. Uważam, że sprzeciw rodzin romskich co do zamieszkania w Czchowie pojawił się na skutek bezprawnych działań władz samorządu czchowskiego. Z kilku źródeł uzyskałem informację, że rodziny romskie były przez przedstawicieli samorządu w Czchowie informowane o możliwych problemach z zameldowaniem, pomocą społeczną oraz przyjęciem dzieci do szkół. Najbardziej jaskrawy przykład łamania prawa przez władze Czchowa to zarządzenie porządkowe zakazujące zasiedlania zakupionej przez nas nieruchomości. Pomijając fakt, iż zarządzenie to jest ewidentnie sprzeczne z prawem to szczególnie bulwersuje jego uzasadnienie, które wprost odwołuje się do rasizmu i budowania napięć społecznych.*

W ocenie Miasta Limanowa Wojewoda Małopolski, zobowiązany do sprawowania nadzoru nad działalnością samorządu terytorialnego pod względem legalności miał obowiązek w/w zarządzenie porządkowe uchylić w drodze rozstrzygnięcia nadzorczego. Początkowo zarówno Dyrektor Wydziału Nadzoru Prawnego i Kontroli, jak i pracownicy tego wydziału twierdzili, że zarządzenie zostanie uchylone, a odpowiednie dokumenty zostały już przygotowane, jednakże finalnie z przyczyn dla nas nieznanych i niejasnych nie doszło do wydania rozstrzygnięcia nadzorczego. Stworzyło to bardzo niebezpieczny precedens bo na dzisiaj zarówno Miasto Limanowa, jak i pozostałe samorządy, które otrzymały dotację na zakup nieruchomości dla potrzeb rodzin romskich nie mogą tych zakupów zrealizować obawiając się, że także inne samorządy zastosują analogiczne rozwiązania jak Gmina Czchów paraliżując możliwość zamieszkania rodzin romskich w zakupionych przez samorządy nieruchomościach. Tym samym w naszej ocenie to Małopolski Urząd Wojewódzki pomimo tego, że winien być realizatorem programu rządowego, jest winnym braku realizacji tego programu przez samorządy. Najbardziej dotknięte tym zostały rodziny

²¹ Pismo zostało przesłane do wiadomości: Premier RP, MSWiA, Rzecznika Praw Obywatelskich, posła na Sejm RP J. Leśniaka, Senatora RP Jana Hamerskiego, Burmistrza Miasta Limanowa, Wójta Gminy Łącko, Wójta Gminy Chelmelec.

romskie, które nadal muszą mieszkać w bardzo ciężkich warunkach mieszkaniowych, co szczególnie przekłada się na sytuację dzieci. W chwili obecnej do Urzędu Miasta Limanowa zgłaszają się kolejne rodziny, które same wyszukiwały sobie domy do zakupu przez samorząd. Jednakże nawet zakupienie tych nieruchomości może nie poprawić sytuacji rodzin romskich, bowiem samorządy, na których terenie te budynki się znajdują, mogą zastosować wprowadzanie zarządzeń porządkowych wzorowanych na zarządzeniu Burmistrza Czchowa.

Brak wydania rozstrzygnięcia nadzorczego przez Wojewodę Małopolskiego w odniesieniu do zarządzenia porządkowego Burmistrza Czchowa przyczynił się także do wzrostu antagonizmów społecznych i zwiększającego się negatywnego odbioru pomocy rządowej dla rodzin romskich. Stanowi to zagrożenie dla angażowania się samorządów w tego rodzaju działania.

(dowód: akta kontroli str. 629-630)

Z zeznań osoby zamieszkalej w budynku komunalnym w Limanowej wynika, że od września lub października 2015 r. mieszkańcy tego budynku poszukiwali nowego miejsca zamieszkania. W związku z możliwością zakupu lokalu mieszkalnego w ramach *Programu integracji* Burmistrz Miasta Limanowa zaproponował do oglądnięcia nieruchomość położoną w miejscowości Łabowa. Propozycja ta jednak nie została przez zaakceptowaną przez mieszkańców budynku komunalnego w Limanowej. W dalszej kolejności Burmistrz Miasta Limanowa zaproponował nieruchomość położoną w Czchowie, ale po jej oglądnięciu lokatorzy budynku komunalnego nie zdecydowali się od razu na jej zakup. W tej sytuacji Burmistrz Miasta Limanowa zaproponował szukanie na własną rękę innego lokalu nadającego się do zamieszkania. W efekcie tych działań znaleziono ofertę sprzedaży domu w Mordarce (gmina Limanowa). W związku ze sprzeciwem okolicznej ludności, co do zamieszkania w tym budynku rodzin romskich właściciel nie zdecydował się na sfinalizowanie transakcji. Następnie została znaleziona przez mieszkańców budynku komunalnego oferta sprzedaży nieruchomości w Zalesiu (gmina Limanowa). Po oglądnięciu tej nieruchomości podjęta została przez lokatorów decyzja o wyrażeniu zgody na zamieszkanie w tym budynku po jego zakupie przez Miasto Limanowa. Po kilku dniach właściciel nieruchomości – dowiadując się, że planowane jest zamieszkanie w tym budynku rodzin romskich – nie zdecydował się na jej sprzedaż. W międzyczasie pojawiła się możliwość zakupu innej nieruchomości w Mordarce jednak nie doszło do sfinalizowania tej transakcji z uwagi na zbyt wysoką cenę. W tym okresie po raz drugi z przedstawicielami Miasta Limanowa lokatorzy budynku komunalnego oglądali nieruchomość w Czchowie.

Na zadane pytanie, czy zakup budynku w Czchowie był uzgadniany/konsultowany przez Gminę Miasta Limanowa, z mieszkańcami budynku komunalnego w Limanowej przesłuchiwany zeznał, że *dwukrotnie oglądaliśmy nieruchomość w Czchowie z inicjatywy Burmistrza Miasta Limanowa. My od razu nie wyrażaliśmy chęci zamieszkania w tej nieruchomości. Tłumaczyliśmy przedstawicielom Miasta Limanowa, że chcemy mieszkać w Mieście Limanowa lub na terenie powiatu limanowskiego.*

W odpowiedzi na pytanie czy dobrowolnie podpisał w dniu 27 listopada 2015 r. akt notarialny, w którym wyraził zgodę na wymeldowanie z lokalu; za porozumieniem stron rozwiązanie umowy najmu, ustalając że może korzystać z lokalu do czasu przeprowadzki do budynku komunalnego w miejscowości Czchów, przesłuchiwany udzielił następującej odpowiedzi: *Podpisałem dobrowolnie ten akt notarialny. Bałem się o zdrowie swojej rodziny, ponieważ Burmistrz Miasta Limanowa powiedział, że przyjedzie koparka i zburzy dom przy ul. (...), zostanie nam odcięta woda i prąd. Nie miałem jednak świadomości jakie konsekwencje niesie ze sobą podpisanie tych dokumentów.*

Przesłuchiwany odmówił udzielenia odpowiedzi na pytanie dlaczego w dniu 1 grudnia 2016 r. zwrócił się do Urzędu Miasta Limanowa, z wnioskiem o wydanie zaświadczenia, że będzie mieszkał w nieruchomości w Czchowie oraz na pytanie z jakich powodów nie chce się on oraz inni dorośli mieszkańcy zajmujący lokale w budynku komunalnym w Limanowej przeprowadzić do zakupionego budynku w Czchowie.

Przesłuchiwany zeznał, że on i inni mieszkańcy zajmujący te lokale są skłonni zaakceptować inną propozycję Miasta Limanowa rozwiązującą ich problemy mieszkaniowe

pod warunkiem, że będzie to nieruchomość położona na terenie Miasta Limanowa lub na terenie powiatu limanowskiego.

W odpowiedzi na pytanie, czy mieszkańcy zajmujący lokale komunalne w Limanowej byli informowani przez przedstawicieli Gminy Czchów, że mogą być problemy z zameldowaniem, udzielaniem pomocy społecznej, czy przyjęciem dzieci do szkół przesłuchiwany zeznał, że *po zakupie nieruchomości w Czchowie – już w trakcie prac remontowych – zadzwoniłem do Urzędu Miasta Czchów i otrzymałem informację, że nie będziemy mogli zostać tam zameldowani z uwagi na brak umowy najmu, kontroli okresowych stanu technicznego budynku. Miało to miejsce pod koniec 2015 r. – o ile pamiętam w grudniu tego roku.*

Rozwiązaniem problemu mieszkaniowego rodzin zamieszkujących budynek komunalny w Limanowej, jest – wg treści zeznań – zakup innej nieruchomości położonej na terenie Miasta Limanowa lub na terenie powiatu limanowskiego. Przesłuchiwany zeznał także, że mieszkańcy mogą mieszkać w odrębnych lokalach / nieruchomościach.

(dowód: akta kontroli str. 635-638)

Odpowiadając na pytanie, czy rodzinom romskim, które odmówiły zamieszkania w domu w Czchowie zaproponowano alternatywne rozwiązanie ich problemów mieszkaniowych, Burmistrz wyjaśnił, że *Miasto uważa, że realizacja zadania była wykonana właściwie, budynek został zakupiony dopiero po zaakceptowaniu go przez rodziny, dlatego nie widzi innych możliwości niż zamieszkanie tych rodzin w przedmiotowym budynku. Propozycja innych rozwiązań nie daje gwarancji, że rodziny by je respektowały.* Odpowiadając na pytanie, czy zaproponowano innym rodzinom romskim znajdującym się w trudnej sytuacji mieszkaniowej i finansowej możliwość przeprowadzki do domu położonego w Czchowie, a jeżeli nie to dlaczego, Burmistrz wyjaśnił, że budynek został zakupiony dla konkretnych rodzin romskich, dlatego nie ma możliwości ulokowania tam innych osób. Odpowiadając na pytanie, jakie kroki zamierza podjąć Miasto Limanowa w celu niedopuszczenia do konieczności zwrotu dotacji z budżetu państwa, która wykorzystano na zakup domu w Czchowie, Burmistrz wyjaśnił, że *środki zostały właściwie wydatkowane, budynek został zakupiony dla konkretnych rodzin romskich i w każdej chwili mogą się do niego przeprowadzić.*

(dowód: akta kontroli str. 627-628)

W trakcie kontroli dokonano oględzin zakupionych w ramach udzielonej dotacji nieruchomości w Czchowie i Marcinkowicach.

Budynek w Czchowie został nabyty przez Gminę Miasto Limanowa w dniu 30 listopada 2015 r. (akt notarialny Rep A nr 5162/2015. Budynek został nabyty wraz z działką nr 1274 o powierzchni 0,32 ha, objętą księgą wieczystą nr TR1B/0023664/8). Nieruchomość została nabyta za kwotę w wysokości 235 000,00 zł (wraz z kosztami notarialnymi związanymi z nabyciem oraz opłatą za pośrednictwo 243 911,46 zł. Na remont zakupionego budynku Miasto wydatkowało kwotę w wysokości 76 137,58 zł. Ogółem powierzchnia użytkowa nabytego lokalu wynosi 277,88 m². W wyniku oględzin ustalono, że działka zabudowana jest domem wolnostojącym, murowanym, trzykondygnacyjnym (dwupiętrowym) oraz budynkiem gospodarczym, murowanym (dwa garaże). Parter obejmuje: 6 pokoi, salon, kuchnię, łazienkę, pomieszczenie gospodarcze, wspólną dla wszystkich kondygnacji kotłownię; I piętro: 3 pokoje, kuchnię, hol, łazienkę, balkon; II piętro: 4 pokoje, kuchnię, hol, łazienkę, balkon. Każda kondygnacja może funkcjonować samodzielnie i posiada oddzielny podlicznik prądu. Cała posesja jest ogrodzona, z bezpośrednim dostępem do drogi publicznej Nowy Sącz – Brzesko. Wszystkie pomieszczenia są wyremontowane nadające się do natychmiastowego zamieszkania. Kierownik Wydziału Zagospodarowania Przestrzennego, Nieruchomości i Ochrony Środowiska Urzędu przedłożyła podpisane umowy na dostarczanie wody i energii elektrycznej oraz odbiór ścieków.

Budynek w Marcinkowicach został nabyty przez Gminę Miasto Limanowa w dniu 16 października 2015 r. (akt notarialny Rep A nr 4472/2015). Budynek został nabyty wraz z działką nr 205/2 o powierzchni 0,08 ha, objętą księgą wieczystą nr NS1S/00049267/7). Nieruchomość została nabyta za kwotę w wysokości 222 000,00 zł (wraz z kosztami notarialnymi związanymi z nabyciem oraz opłatą za pośrednictwo 230 311,39 zł). Na remont

zakupionego budynku Miasto wydatkowało kwotę w wysokości 47 911,52 zł. Ogółem powierzchnia użytkowa nabytego lokalu wynosi 209,79 m². W wyniku oględzin ustalono, że: działka zabudowana jest domem wolnostojącym, murowanym, trzykondygnacyjnym (dwupiętrowym). Parter obejmuje: 2 pokoje, kuchnię, łazienkę, spiżarnię, składzik na opał, kotłownię, przedsionek i wiatrołap. I piętro: 2 pokoje, kuchnię, łazienkę, spiżarkę, wiatrołap, balkon; II piętro: 2 pokoje, kuchnię, łazienkę, korytarz, balkon. Ponadto dom posiada duży przestronny strych, który – jak oświadczył jeden z mieszkańców – zostanie zaadaptowany na pomieszczenia mieszkalne. Cała posesja jest ogrodzona, z bezpośrednim dostępem do drogi. Wszystkie pomieszczenia są wyremontowane. Dom jest zamieszkały przez 21 osób (cztery spokrewnione rodziny romskie).

(dowód: akta kontroli str. 631-632, 164-204, 639-676, 821-836)

Z zeznań osoby która zamieszkała w zakupionym przez Gminę budynku w Marcinkowicach (poprzednio lokatora budynku komunalnego w Limanowej) wynika, że *nieruchomość w Marcinkowicach była jedynym domem, który oglądaliśmy przed dokonaniem przez Miasto Limanowa zakupu nieruchomości w ramach Programu integracji społeczności romskiej. Propozycję zakupu tej nieruchomości przedstawił Burmistrz Miasta Limanowa. Po obejrzeniu tego domu od razu podjęliśmy decyzję o wyrażeniu zgody na zamieszkanie w tej nieruchomości. Według treści zeznań:*

- Przesłuchiwany całkowicie dobrowolnie wyraził zgodę na zamieszkanie w nieruchomości położonej w Marcinkowicach. Nie stanowiło to dla niego i jego rodziny żadnego problemu, że będą mieszkać poza Miastem Limanowa.
- Wszyscy są bardzo zadowoleni z lokalu mieszkalnego w Marcinkowicach. Mają zapewnione dogodne warunki zamieszkania. Jedyne potrzeby dotyczą remontu dachu i pozyskania środków na adaptację pomieszczeń na poddaszu oraz wymiany stolarki okiennej i drzwiowej (w związku z tymi potrzebami zwrócili się do Urzędu o środki na ten cel i Burmistrz Miasta Limanowa poinformował, że będzie się starał o środki na ten cel w ramach Programu integracji społeczności romskiej).

Odnosnie do oceny współpracy z przedstawicielami Gminy w zakresie poszukiwania i zakupu nieruchomości w ramach Programu integracji, przesłuchiwany zeznał, że *współpraca z przedstawicielami Miasta Limanowa przebiegała bez żadnych problemów. Z inicjatywy burmistrza Miasta Limanowa została przedstawiona Nam oferta zakupu nieruchomości w Marcinkowicach. Propozycja ta od razu Nam się spodobała. Zaznaczam, że w poprzednim miejscu zamieszkania w Limanowej mieliśmy bardzo trudne warunki mieszkaniowe (syn z sześciorgiem dzieci mieszkał w przyziemiu, budynek był w bardzo złym stanie technicznym). Cały czas pozostajemy w kontakcie z Urzędem, który pomaga w załatwieniu wszelkich niezbędnych spraw związanych z nieruchomością.*

(dowód: akta kontroli str. 633-634)

Posiedzenie WSA, w sprawie ze skargi Gminy na Uchwałę Rady Miejskiej w Czchowie z dnia 16 marca 2016 r. nr XIII/139/2016 w przedmiocie zatwierdzenia zarządzenia nr 12/2016 Burmistrza Czchowa z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego wyznaczono na 27 października 2016 r.

(dowód: akta kontroli str.808)

Gmina otrzymała wezwanie z Sądu Rejonowego w Limanowej I Wydział Cywilny na dzień 20 października 2016 r. na przesłuchanie w charakterze strony w sprawie z powództwa Prokuratora Okręgowego w Nowym Sączu przeciwko Miastu Limanowa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności.

(dowód: akta kontroli str. 809)

Dnia 5 października 2016 r. na portalu www.limanowa.in ukazał się artykuł, z którego wynika, że Stowarzyszenie Romów w Polsce złożyło zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej w Tarnowie o możliwości popełnienia przestępstwa przez Burmistrza Czchowa (dotyczy to wydania zarządzenia nr 12/2016 z dnia 17 lutego 2016 r. w sprawie zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego)

(dowód: akta kontroli str. 810-811)

1.2.3. Oprócz zadań z dziedziny *Edukacja* realizowanych bezpośrednio w ramach *Programu integracji* w Gminie podejmowano również inne działania mające na celu wsparcie edukacji uczniów romskich. Wsparcie to dotyczyło uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, dla których Gmina była organem założycielskim i polegało na zorganizowaniu uczniom pochodzenia romskiego zajęć uzupełniających. Ogółem objętych tymi zajęciami zostało w 2014 r. 54 uczniów (39 uczniów szkół podstawowych oraz 15 uczniów gimnazjum), w 2015 r. 58 uczniów (40 uczniów szkół podstawowych oraz 18 uczniów gimnazjum) i w I półroczu 2016 r. 51 uczniów (36 uczniów szkół podstawowych oraz 15 uczniów gimnazjum). Oferowane dzieciom romskim zajęcia uzupełniające obejmowały:

- W Zespole Szkół nr 1: zajęcia z nauczycielem wspomagającym edukację romską, zajęcia logopedyczne, zespoły wyrównawcze, szkolne koło sportowe oraz kółko taneczne. W Szkole Podstawowej nr 1 z zajęć tych korzystało w latach 2014, 2015 i 2016 odpowiednio: 15 uczniów i sześciu w ramach obowiązkowego, rocznego przygotowania przedszkolnego (RPP), 19 uczniów i dwóch w ramach RPP oraz 17 uczniów i jeden w ramach RPP. Z kolei w Gimnazjum nr 1: z zajęć korzystało w latach 2014, 2015 i 2016 odpowiednio: pięciu uczniów; ośmiu uczniów i siedmiu uczniów.
- W Zespole Szkół nr 2, w ramach Szkoły Podstawowej nr 2, zorganizowano w 2014 r. – zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze i zajęcia logopedyczne dla czterech uczniów; w 2015 r. – zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia logopedyczne oraz gimnastykę korekcyjną dla trzech uczniów; w 2016 r. – zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze oraz gimnastykę korekcyjną dla dwóch uczniów. Natomiast w Gimnazjum nr 2 zorganizowano zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, z których korzystało w latach 2014, 2015 i 2016 po trzech uczniów w każdym roku.
- w Zespole Szkół nr 4, w ramach Szkoły Podstawowej nr 4, zorganizowano zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia logopedyczne, zajęcia z psychologiem, którymi objęto w 2014 r. 20 uczniów i 5 w ramach RPP; w 2015 r. 18 uczniów i czterech w ramach RPP; w 2016 r. 17 uczniów i czterech w ramach RPP. Natomiast w Gimnazjum nr 4 zorganizowano w latach 2014, 2015, 2016 zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, logopedyczne, z psychologiem oraz korekcyjno-kompensacyjne. Z zajęć tych korzystało odpowiednio: czterech uczniów, pięciu uczniów i pięciu uczniów.

Na terenie Gminy zatrudnionych było dwóch asystentów edukacji romskiej (w Zespole Szkół nr 4 – jeden etat oraz po ½ etatu w Zespołach Szkół nr 1 i nr 2). Asystenci edukacji romskiej zostali zatrudnieni w ramach dodatkowej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej.

(dowód: akta kontroli str. 25-28, 95-96)

W latach 2014, 2015 i 2016 obowiązkowi szkolnemu podlegało odpowiednio: 61, 65 i 60 uczniów pochodzenia romskiego. Wszyscy uczniowie wypełniali ten obowiązek²². Kontrola uczęszczania dzieci romskich na zajęcia – jak wyjaśniła Kierownik Wydziału Organizacji i Oświaty Urzędu – jest zadaniem asystentów edukacji romskiej. Asystenci przedkładają do Urzędu miesięczne sprawozdania, w których jednym z elementów jest informacja o frekwencji uczniów romskich.

(dowód: akta kontroli str. 31, 89-92)

Frekwencja uczniów romskich w latach szkolnych 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016 kształtowała się następująco: Zespół Szkół Samorządowych nr 1 odpowiednio: 76,0%, 75,8% i 79,6%, Zespół Szkół Samorządowych nr 2 odpowiednio: 75,8%, 82,0% i 86,9%, Zespół Szkół Samorządowych nr 4 odpowiednio: 55,2%, 53,7%, 61,9%.

Średnia ocen uczniów romskich odbywających naukę w szkołach podstawowych i gimnazjach była następująca: w 2014 r. 2,96 (w tym język polski 2,43); w 2015 r. 3,04 (język polski 2,60) oraz w I półroczu 2016 r. 2,89 (język polski 2,60).

(dowód: akta kontroli str. 31, 84)

Z form wychowania przedszkolnego korzystało w 2014 r. 13 dzieci, w 2015 r. oraz w I półroczu 2016 r. siedmioro dzieci. Urząd w 2015 r. badał potrzeby rodzin romskich w zakresie wychowania przedszkolnego poprzez asystenta społeczności romskiej.

²² W wymienionym okresie siedmioro dzieci romskich spełniało obowiązek szkolny w Wielkiej Brytanii oraz dwoje dzieci w 2016 r. w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych.

Większość rodzin romskich – jak wyjaśniła Kierownik Wydziału Organizacji i Oświaty Urzędu – nie jest zainteresowana zapisaniem dzieci trzy i czteroletnich do przedszkola. Tylko jedno dziecko romskie (od trzeciego roku życia) uczęszcza do przedszkola publicznego w Limanowej. W wyniku pracy asystenta społeczności romskiej, w listopadzie 2015 r. jedna rodzina zdecydowała się na zapisanie dziecka czteroletniego do przedszkola (po dwóch miesiącach nieregularnego uczęszczania matka zrezygnowała z usług). Natomiast wszystkie dzieci romskie podlegające obowiązkowi rocznego przygotowania przedszkolnego taki obowiązek spełniają w oddziałach przedszkolnych szkół podstawowych.

(dowód: akta kontroli str. 25-28, 89-92)

Z informacji przekazanych Gminie przez PUP wynika, że chęć odbycia szkoleń i kursów dla bezrobotnych zgłaszało w latach 2014, 2015 i 2016 odpowiednio 14, 13 i dziewięć osób pochodzenia romskiego. Jak wskazano w tej informacji dane te są wartościami szacunkowymi pozyskanymi na podstawie rozmowy z doradcami klienta w trakcie wizyt w urzędzie pracy. Nie dotyczą określonych kierunków szkoleń i nie są potwierdzone formalnym złożeniem wniosku lub karty zgłoszeniowej. W planie szkoleń ujęte są te kierunki, na które występuje największe zapotrzebowanie. Większość szkoleń realizowanych w trybie grupowym wymaga kwalifikacji, wykształcenia, umiejętności (np. obsługi komputera, dobrej znajomości czytania i pisania), których nie posiadali potencjalni kandydaci społeczności romskiej. W kontrolowanym okresie PUP nie odnotował zgłoszeń osób społeczności romskiej oraz zorganizowania i sfinansowania szkoleń w trybie indywidualnym. Według stanu na 15 lipca 2016 r. w okresie objętym kontrolą w kursach i szkoleniach dla bezrobotnych wzięły udział trzy osoby pochodzenia romskiego z terenu Gminy. Dwie z nich uczestniczyły w 2015 r. w szkoleniu z zakresu umiejętności poszukiwania pracy pn. *Szukam pracy*, a jedna osoba ukończyła w 2016 r. kurs spawacza

(dowód: akta kontroli str. 34-35)

Poza zadaniami realizowanymi przez Gminę w ramach *Programu integracji* społeczność romska korzystała ze środków publicznych przyznawanych przede wszystkim z pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. Od stycznia 2014 r. do 30 czerwca 2016 r. łącznie na pomoc udzieloną przez MOPS społeczności romskiej (32 rodziny) zamieszkałej na terenie Gminy wydatkowano 1 107 323,73 zł, z tego:

- w 2014 r. wydatkowano ogółem 412 109,80 zł (333 766,94 zł z budżetu państwa, 77 442,86 zł ze środków własnych Gminy oraz 900,00 zł ze środków samorządu województwa małopolskiego) na: zasiłki stałe (10 654,59 zł), zasiłki okresowe (111 286,00 zł), zasiłki celowe (20 669,85 zł), posiłki w szkole (13 097,00 zł), zakup żywności (3 887,00 zł), świadczenia rodzinne i opiekuńcze (151 330,00 zł), fundusz alimentacyjny (33 600,00 zł), stypendia szkolne (28 939,44 zł), program *Pierwszy dzwonek*²³ (900,00 zł), dodatki mieszkaniowe (37 745,92 zł);
- w 2015 r. wydatkowano ogółem 431 476,87 zł (350 881,79 zł z budżetu państwa, 79 155,08 zł ze środków własnych Gminy oraz 1 440,00 zł ze środków samorządu województwa małopolskiego) na: zasiłki stałe (11 061,60 zł), zasiłki okresowe (120 230,00 zł), zasiłki celowe (21 512,00 zł), posiłki w szkole (16 858,50 zł), zakup żywności (6 860,00 zł), świadczenia rodzinne i opiekuńcze (159 754,00 zł), fundusz alimentacyjny (38 400,00 zł), stypendia szkolne (16 841,24 zł), program „Pierwszy dzwonek” (1 440,00 zł), dodatki mieszkaniowe (38 519,53 zł);
- do 30 czerwca 2016 r. wydatkowano ogółem 263 737,06 zł (227 428,44 zł z budżetu państwa oraz 36 308,62 zł ze środków własnych Gminy) na: zasiłki stałe (2 972,17 zł), zasiłki okresowe (61 739,00 zł), zasiłki celowe (9 720,00 zł), posiłki w szkole (8 294,00 zł), zakup żywności (2 180,00 zł), świadczenia rodzinne i opiekuńcze (84 304,20 zł), fundusz alimentacyjny (14 400,00 zł), stypendia szkolne (6 873,05 zł), dodatki mieszkaniowe (16 254,64 zł), świadczenia wychowawcze 500+ (57 000,00 zł).

(dowód: akta kontroli str. 71-80)

W kontrolowanym okresie nie dokonywano remontów i modernizacji mieszkań ze środków uzyskanych w ramach *Programu integracji*. Natomiast Gmina przeprowadziła naprawy

²³ Program finansowany z budżetu samorządu województwa małopolskiego.

i remonty w lokalach zamieszkiwanych przez rodziny romskie, które sfinansowała ze środków własnych. Ogółem na działania te wydatkowano kwotę w wysokości 279 498,39 zł, z czego:

- w 2014 r. 99 765,47 zł,
- w 2015 r. 154 170,03 zł (w tym na remont budynku w Marcinkowicach 47 911,52 zł oraz na remont budynku w Czchowie 76 137,58 zł),
- w 2016 r. 25 562,89 zł (w tym na remont budynku w Marcinkowicach 18 059,32 zł).

(dowód: akta kontroli str. 85-87)

W związku z zakupem w 2015 r. w ramach *Programu integracji* budynków mieszkalnych w Marcinkowicach i w Czchowie Gmina w okresie 2015 – I półrocze 2016 r. poniosła koszty ich utrzymania w łącznej wysokości 6 248,46 zł, z czego 1 032,00 zł w 2015 r. oraz 5 216,46 w I półroczu 2016 r. (m.in. usługi i przeglądy kominiarskie, przeglądy budowlane, elektryczne, założenie monitoringu). Zastępca Burmistrza wyjaśnił, że rodzina romska otrzymała nieruchomość w Marcinkowicach w użyczenie, bezczynszowo, z obowiązkiem uiszczania opłat za media i związanych z utrzymaniem budynku. Ponadto wskazał, że zgodnie z przepisami w zakresie pomocy społecznej środki na wypłatę świadczeń z tego tytułu pochodzą z budżetu państwa, a właściwość miejscową gminy ustala się według miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenia.

(dowód: akta kontroli str. 812-814)

W dniu 26 marca 2016 r. Miasto Limanowa zwróciło się do Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) o udzielenie finansowego wsparcia w kwocie 209 687,95 zł na realizację przedsięwzięć, polegających na kupnie budynków mieszkalnych, połączonym z ich remontem²⁴. Wniosek dotyczył wsparcia finansowego BGK (w wysokości 35% kosztów nabycia i remontów) w zakupie i remoncie budynków w Marcinkowicach oraz w Czchowie. Dnia 11 lipca 2016 r. BGK poinformował Burmistrza, że wniosek spełnia wymagania do uzyskania finansowego wsparcia w części dotyczącej przedsięwzięcia polegającego na kupnie budynku, połączonym z jego remontem w Marcinkowicach. W związku z powyższym wniosek został zakwalifikowany do udzielenia finansowego wsparcia w kwocie 100 789,79 zł.

(dowód: akta kontroli str. 677-694)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności Urzędu w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W kontrolowanym okresie Gmina nie opracowała i nie przystąpiła do opracowania *Lokalnego programu integracji społecznej Romów*, o którym mowa w pkt 7.1 *Programu integracji*. W punkcie tym wskazano w szczególności, że aby praca ze społecznością i na rzecz społeczności romskiej prowadziła do skutecznego rozwiązywania problemów, konieczne jest objęcie Romów długofalową, intensywną i kompleksową pomocą. Burmistrz wyjaśnił, że Gmina nie opracowała *Lokalnego Programu integracji społeczności Romów*, ponieważ opracowanie takiego programu nie wynika z obowiązku ustawowego. Ponadto wskazał, że dotychczas gmina występowała z wnioskami o przyznanie środków z obszaru wsparcia II – Małe granty, które dedykowane są dla jednostek, które nie opracowały lokalnych programów o których mowa w pkt. 7.1 *Programu integracji* społeczności romskiej oraz na zadania nieujęte w tych programach. Zdaniem NIK, mimo że Gmina w ramach *Programu integracji* korzystała z obszaru wsparcia II – Małe granty to jednak wskazać należy, że zgodnie z postanowieniami tego *Programu* (pkt 7.1.) podstawowym zakresem wsparcia w jego ramach jest tworzenie lokalnych systemów wsparcia, przyjmujących formę wieloletniego projektu, który oferuje całościową i dostosowaną do potrzeb konkretnych rodzin romskich ofertę usług na kolejne lata. NIK zauważa również, że realizowane przez Gminę zadania w poszczególnych latach kontrolowanego okresu – z wyjątkiem 2016 r. – nie miały charakteru kompleksowego i nie dotyczyły wszystkich czterech podstawowych

²⁴ Wniosek złożony została na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 833 ze zm.) i rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 26 lutego 2016 r. w sprawie finansowego wsparcia na tworzenie lokali socjalnych, mieszkań chronionych i lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy niestanowiących lokali socjalnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 259).

dziedzin interwencji przewidzianych w *Programie integracji* (tj. *Edukacji, Mieszkalnictwa, Pracy, Zdrowia*). Działania te nie były również zaplanowane w perspektywie wieloletniej. Tymczasem we wstępie *Programu integracji* wskazano m.in. że doświadczenia z realizacji wcześniejszych programów wskazują na mocne powiązanie ze sobą zagadnień takich jak: wykształcenie, odnalezienie się na rynku pracy, sytuacja bytowa i sytuacja zdrowotna społeczności romskiej i dlatego tak istotnym elementem działań powinno być szersze, niezawężające się do jednej dziedziny, myślenie o problemach danej, lokalnej społeczności romskiej. Dzięki temu możliwe będzie kreowanie działań długofalowych w formie systemowych programów wsparcia rodziny, grupy, a w efekcie – romskiej mniejszości etnicznej w Polsce. Tylko tak sformułowane działania i projekty mają szansę być skuteczne. W związku z tym projekty kompleksowe, powstające w oparciu o lokalną analizę przyczynowo-skutkową, będą priorytetem w *Programie integracji*. Podkreślić również należy, że brak *Lokalnego programu integracji społecznej Romów* wyklucza możliwość ubiegania się przez Gminę o dotacje z budżetu państwa w ramach podstawowego instrumentu wsparcia *Programu integracji*, tj. Obszar wsparcia I – Kompleksowe działania na rzecz zwiększenia integracji społeczności romskiej o zasięgu lokalnym.

(dowód: akta kontroli str. 18-21, 61-66)

2. Rezultaty osiągnięte w ramach *Programu integracji*

2.1. Efekty rzeczowe realizowanych zadań

Opis stanu
faktycznego

W wyniku zrealizowanych w kontrolowanym okresie zadań w ramach *Programu integracji* uzyskano następujące efekty rzeczowe:

- w 2014 r. w ramach zadania z dziedziny *Edukacja* zakupiono dla 54 uczniów romskich podręczniki, przybory szkolne, plecaki, stroje gimnastyczne i lektury, a potrzeby uczniów romskich zostały określone przy współpracy nauczycieli wspomagających, asystentów edukacji romskiej zatrudnionych w poszczególnych szkołach oraz rodziców.
- W 2015 r. w ramach zadania z dziedziny *Edukacja* zrealizowano cztery zadania, w tym zakup podręczników i przyborów szkolnych, lektur, strojów gimnastycznych i obuwia dla 61 uczniów romskich, zakup ubezpieczenia typu NW dla 61 uczniów romskich, zorganizowanie wycieczki dla 28 uczniów romskich²⁵ w Góry Świętokrzyskie oraz zatrudnienie asystenta społeczności romskiej.
- W ramach zadania pn. Poprawa warunków mieszkaniowych i sanitarnych społeczności romskiej (zadanie z dziedziny *Mieszkalnictwo*) zakupiono dwa budynki mieszkalne: w miejscowości Marcinkowice, w którym zamieszkała 21 osobowa rodzina oraz w miejscowości Czchów²⁶ (budynek zakupiony w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych 19 osobowej rodziny).

(dowód: akta kontroli str. 39-48)

Przewidywane efekty zadań będących w trakcie realizacji w 2016 r. obejmują:

- utworzenie miejsc pracy dla pięciu osób pochodzenia romskiego przy pracach porządkowych na terenie Gminy (dziedzina *Praca*),
- zatrudnienie pielęgniarki i psychologa, których zadania polegają m.in. na zapewnieniu indywidualnego wsparcia psychologicznego, a także realizacji zadań z zakresu profilaktyki zdrowotnej i planowania rodziny (dziedzina *Zdrowie*),
- zakup ubezpieczeń oraz wyprawek szkolnych dla 54 uczniów romskich²⁷, dalsze zatrudnianie asystenta społeczności romskiej, organizację dwóch wycieczek integracyjnych dla uczniów z frekwencją powyżej 70%²⁸, dowóz 28 uczniów romskich do i ze szkoły²⁹ (dziedzina *Edukacja*).

(dowód: akta kontroli str. 39-48)

²⁵ Wycieczka zorganizowana dla uczniów, którzy w roku szkolnym 2014/2015 uzyskali frekwencję co najmniej 70%.

²⁶ Przeznaczony dla 19 osobowej rodziny mieszkającej nadal w budynku komunalnym w Limanowej.

²⁷ Według danych zawartych we wnioskach.

²⁸ Zadanie zostało podjęte w celu zmotywowania uczniów romskich do systematycznego uczęszczania do szkoły. Wycieczka będzie wycieczką integracyjną dzieci romskich i nieromskich. Każdy uczestnik wycieczki pochodzenia romskiego będzie mógł zabrać kolegę nie będącego Romem. Zaplanowano, że w obu wycieczkach będą uczestniczyć łącznie 92 osoby.

²⁹ Dotyczy to uczniów z terenu sąsiedniej gminy, którzy realizują obowiązek szkolny na terenie Gminy.

Romowie, na rzecz których realizowano poszczególne działania w ramach *Programu integracji* – według treści wyjaśnień Burmistrza – nie zgłaszali zastrzeżeń, co do sposobu lub jakości realizowanych zadań. Nie wnosili oni skarg na działalność Gminy w sprawie sposobu realizacji *Programu*. Dopiero po dokonaniu zakupu nieruchomości w Czchowie, rodziny które miały tam zamieszkać zaczęły pisać pisma do różnych instytucji w sprawie braku chęci przeprowadzenia się do tego budynku. Złożyli także do Urzędu oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu i groźby.

(dowód: akta kontroli str. 49-51)

W ocenie Burmistrza, największymi przeszkodami w większej skuteczności realizacji zadań w ramach *Programu integracji* są:

- pojmowanie pojęcia integracji społeczności romskiej jako integracji w ramach tej społeczności, a nie integracji ze środowiskiem lokalnym,
- kierowanie działań tylko i wyłącznie do środowiska romskiego z pominięciem działań integrujących Romów i osób z poza społeczności romskiej,
- częsta wzajemna niechęć do integracji osób ze społeczności romskiej i nieromskiej, powodowana różnicami w sposobie życia, zachowania, szeroko pojmowanej odpowiedzialności,
- nieprzychylność różnych instytucji, co do sposobu realizacji przez Gminę zadań na rzecz poprawy warunków mieszkaniowych rodzin romskich i wykorzystywanie przez te instytucje niuansów formalnych w celu opóźnienia, bądź blokowania realizacji zadań *Programu*,
- postrzeganie rodzin romskich poprzez utrwalone stereotypy, co powoduje obawę osób pochodzenia nieromskiego przed sąsiedztwem rodzin romskich.

(dowód: akta kontroli str. 49-51)

2.2. Stopień realizacji założonych wskaźników *Programu integracji*

Opis stanu faktycznego

W pkt 6 *Programu integracji* przewidziano wskaźniki i zdefiniowano mierniki służące do analizy zjawisk oraz ilustrujących kierunki i trendy projektowanych zmian zachodzących na skutek działań podejmowanych przez uczestników i wykonawców *Programu*.

W przypadku zadań realizowanych przez Gminę Miejską Limanowa w ramach *Programu integracji* w wyniku przeprowadzonej analizy ustalono, że:

- Frekwencja dzieci pochodzenia romskiego w *Programie integracji* (miernik wiodący w Dziedzinie I: *Edukacja*) kształtowała się w poszczególnych latach okresu 2013–2015 powyżej przewidzianej wartości docelowej i mieściła się w przedziale od 91,7% do 98,1% (w *Programie integracji* założono wzrost poziomu tego miernika z 64% do 81%). Poziom doposażenia uczniów pochodzenia romskiego objętych działaniami w ramach *Programu integracji* był również wyższy niż przyjęta wartość docelowa i wyniósł w latach 2013, 2014 i 2015 odpowiednio 91,7%, 83,6%, 98,1% (w *Programie integracji* założono wzrost poziomu tego miernika z 70% do 73%). Z kolei liczba uczniów pochodzenia romskiego przypadająca na jednego asystenta edukacji romskiej w latach 2013–2016 uległa zmniejszeniu z 24 w 2013 r. do 22 w I połowie 2016 r. (w *Programie integracji* założono spadek poziomu tego miernika z 29 do 23). W latach 2014–2016 (I półrocze) nie aplikowano do systemów stypendialnych realizowanych dla uczniów lub studentów pochodzenia romskiego.
- Frekwencja Romów, którym remontowano lub przyznano nowe mieszkania (Dziedzina II: *Mieszkalnictwo*) wyniosła w 2015 r. 13,8% (w *Programie integracji* założono wzrost poziomu tego miernika z 5,2% do 7,0%).
- Frekwencja Romów aktywizowanych zawodowo w ramach *Programu integracji* (miernik wiodący w Dziedzinie III: *Praca*) w latach 2014–2015 wyniosła 7,7% w 2014 r. oraz 11,5% w 2015 r. (w *Programie integracji* założono wzrost poziomu tego miernika z 5,2% do 10%). Przewidywana wartość tego miernika wyniesie w 2016 r. 30,8% z uwagi na zaplanowanie dodatkowego zadania polegającego na utworzeniu miejsc pracy dla pięciu osób pochodzenia romskiego przy pracach porządkowych na terenie Gminy. Liczba Romów aktywnych zawodowo przypadająca na jedno miejsce pracy utworzone w ramach zadań *Programu integracji* wyniosła 26 w 2015 r., a w 2016 r. wyniesie

4 osoby. Tym samym osiągnięto w tych okresach zaplanowane wartości docelowe (w *Programie integracji* założono zmniejszenie poziomu tego miernika z 31 do 17 osób). Nie osiągnięto założonej frekwencji Romów korzystających z kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe (w *Programie integracji* przewidziano wzrost poziomu tego miernika z 1,5% do 6%) ponieważ Gmina nie organizowała takich szkoleń³⁰.

- Zadania w ramach Dziedziny IV: *Zdrowie* Gmina zaczęła realizować od 2016 r. W I połowie 2016 r. wartość miernika odnoszącego się do frekwencji Romów objętych badaniami profilaktycznymi, w tym szczepieniami ochronnymi była wyższa od założonej i wyniosła 45,3% (w *Programie integracji* założono wzrost poziomu tego miernika z 12% do 20%).

(dowód: akta kontroli str. 95-97)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższą ocenę i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

- 1) podjęcie skutecznych działań dla poprawy sytuacji mieszkaniowej osób ze społeczności romskiej, w szczególności zamieszkujących budynek przeznaczony do rozbiórki;
- 2) przystąpienie do opracowania *Lokalnego programu integracji społecznej Romów*, a następnie realizację zaplanowanych w nim zadań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Niniejszy tekst wystąpienia został sporządzony z uwzględnieniem zmian zawartych w uchwale KPK-KPO.443.165.2016 Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w NIK z dnia 6 grudnia 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

Dyrektor
Jolanta Stawska

Kraków, 04.01.2017 r.

³⁰ Romowie uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez PUP w ramach aktywizacji zawodowej (w 2013 r. cztery osoby, w 2015 r. dwie osoby, w I półroczu 2016 r. jedna osoba).